school!

MAGAZINE VOOR HET OPENBAAR ONDERWIJS

Nummer 7, december 2014

Dorpsschooltje verschiet van kleur

Straks honderden nieuwe masters voor de klas

Ontdekken hoe je een computerspel maakt

GOVERS
ONDERWIJS ACCOUNTANTS

In Control

Wij helpen onderwijsinstellingen verder.
Verder met het proces om 'in control' te zijn. Iedere school heeft unieke kenmerken en eigenschappen, maar wij maken het 'in control' zijn concreet en meetbaar.
Op een heldere en begrijpelijke wijze.
Zo helpen wij onderwijsinstellingen echt vooruit.

goversonderwijs.nl

Beemdstraat 25
5653 MA Eindhoven
040 - 250 45 04
mail@goversonderwijs.nl

Arbocatalogus PO
werken met gezond verstand

OPLOSSINGEN VOOR ARBO-KNELPUNTEN

Via de Arbocatalogus PO kan iedereen die werkt in het primair onderwijs informatie en praktische oplossingsrichtingen vinden over arbeidsomstandigheden.

De oplossingen zijn goedgekeurd door Inspectie SZW en de sociale partners in het primair onderwijs.

HEEFT U HET ONTRUIMINGSPLAN AL EEN KEER IN DE PRAKTIJK GETEST?

ARBOCATALOGUSPO.NL

schoolweek
ik ben welkom

TROTS OP HET OPENBAAR ONDERWIJS.

School!Week 2015. De campagneweek van het openbaar onderwijs 16-20 maart.

Thema 2015: Kinderrechten en Mensenrechten
De week van 16 t/m 20 maart 2015 staat in het teken van de Rechten van het Kind en de Rechten van de Mens. VOS/ABB en de Vereniging Openbaar Onderwijs organiseren allerlei activiteiten. Doet u ook mee?

Meer informatie
www.openbaaronderwijs.nu
@ikbenwelkom

Vereniging Openbaar Onderwijs
vos abb

In de School!Week laten openbare scholen zien hoe belangrijk thema's als diversiteit, wederzijds respect, culturele achtergrond en levensbeschouwing zijn. Dit staat ook centraal in de kernwaarden van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs. De School!Week wordt jaarlijks in week 12 georganiseerd door VOS/ABB en de Vereniging Openbaar Onderwijs.

Michiel Jongewaard
Hoofdredacteur

Hoofdredacteuren Lucy Beker en Michiel Jongewaard schrijven beurtelings een column.

Toppertjes

Meer aandacht voor toppertjes. Dat is de missie van staatssecretaris Sander Dekker. Want terwijl leerkrachten hard bezig zijn om leerlingen met een achterstand bij te spijkeren, vergeten zij dat er ook nog slimme of ambitieuze leerlingen zijn. Terecht of niet, Dekker heeft zijn zinnen gezet op de excellente leerling. De lat moet omhoog. Aan weekblad Vrij Nederland vertelt Dekker dat 'ons gelijkheidsideaal' is doorgeschoten. Nergens ter wereld is het onderwijs zo gelijkmatig van niveau als in Nederland, zegt Dekker en hij vindt dat een probleem.

Natuurlijk heeft Dekker er gelijk in dat ook hoogvliegers in de klas aandacht verdienen, maar zijn klassiek liberale stellingname getuigt tegelijkertijd wel van een erg individualistische visie: fijn dat de juf zo haar best doet voor al die middenmoters in de klas, maar wie bekommert zich om mijn excellente dochter? Ik las het artikel met stijgende verbazing. Terwijl Dekker in de kop van het artikel nog zegt dat hij de onderkant van de samenleving te belangrijk vindt om aan links over te laten, praat hij honderduit over uitblinken en 'gaan voor de top'.

Ik dacht bij het lezen ook aan de rector van het Amsterdamsch Lyceum die in het nieuws de kritiek op te dure schoolreisjes pareerde met een onvoorstelbare oplossing. Aanleiding voor de media-aandacht was dat ouders steeds vaker te maken krijgen met hoge kosten voor schoolreizen. Ouders van een school in Amsterdam hadden geklaagd over een reisje naar Zuid-Afrika. Kosten tweeduizend euro. De Vereniging Openbaar Onderwijs noemde, gevraagd naar een reactie, die trend zorgelijk omdat het onderwijs en dus ook de schoolreis voor alle kinderen toegankelijk moet zijn. Maar de rector vond de ophef volstrekt onnodig. Zijn school had de schoolreis immers gemaximeerd op duizend euro. Bovendien had hij met de kinderen van ouders die het niet kunnen betalen, afgesproken dat zij een goedkoper telefoonabonnement nemen of voor een baantje erbij kiezen. Met zo'n opstelling maakte hij op voorhand duidelijk voor welke leerlingen zijn school er wel is en vooral voor wie niet. Als dat een gevolg is van de lat hoog leggen en uitblinken, dan ben je op de verkeerde weg.

In het openbaar onderwijs zijn we ervoor iedereen, dus ook voor toppers.

School! iis hét magazine voor het openbaar onderwijs. Het is een gezamenlijke uitgave van de Vereniging Openbaar Onderwijs (voo.nl) en VOS/ABB (vosabb.nl).

Jaargang 5 - nr. 7, december 2014
ISSN: 2211-0062
Verschijnt 7x per jaar - Oplage 11.000 exemplaren

Vereniging Openbaar Onderwijs
vosabb

Redactie-adres: Vereniging Openbaar Onderwijs
Postbus 60182, 1320 AE Almere
E redactie@voo.nl | T 036 533 15 00 | F 036 534 04 64

Hoofdredactie: Michiel Jongewaard (Vereniging Openbaar Onderwijs), Lucy Beker (VOS/ABB)

Redactie: Jaap Adema, Jan Barendse, Martin van den Bogaerdt, Fred Kruidenberg en Fred Timmermans.

Aan dit nummer werkten mee: Ronald Bloemers, Karin van Breugel, Bas Gijselhart, Sanne van der Most, Eric Muiderman, John Oud, Freddy Schinkel, Martine Sprangers, Ritske van der Veen.

Foto omslag: John Oud

Cartoon: Maarten Wolterink

Drukwerk: SDA Print+Media

Vormgeving: Aryen Bouwmeester, Finnmedia bv

Lidmaatschap Vereniging Openbaar Onderwijs: Leden van de VOO ontvangen automatisch één gratis abonnement op School!. Dit geldt voor zowel persoonlijke leden, als de MR, ouderraad en schoolbesturen. Voor meer informatie: www.voo.nl/lidmaatschap. Het lidmaatschap loopt van 1 januari t/m 31 december. Opzegging dient schriftelijk te gebeuren voor 1 december.

Lidmaatschap VOS/ABB: Leden van VOS/ABB ontvangen automatisch één gratis abonnement op School!. Dit geldt voor schoolbesturen én hun scholen. Bovenschoolse directies kunnen op aanvraag ook één gratis abonnement ontvangen. Voor meer informatie: www.vosabb.nl/abonnementen.

Abonnementen: Een los abonnement voor niet-leden kost € 24,50 per jaar (tarief 2014). Abonneren kan via www.vosabb.nl of www.voo.nl.

Advertenties: Recent Amsterdam
Contactpersoon Ray Aronds
E info@recent.nl T 020 330 89 98

Het volgende nummer verschijnt rond: 14 februari 2015.

NOT 2015
PO VO MBO

Vijf dagen inspiratie, de nieuwste trends en ontwikkelingen.

Nu ook aandacht voor 'Het jonge kind'.
Vraag nu jouw gratis toegangsbadge aan.

27-31 januari 2015
Jaarbeurs Utrecht
www.not-online.nl

Dé vakbeurs voor professionals in het **PO**, **VO** en **MBO**

Jaarbeurs

Kanjer trainingen

Voor vertrouwen, veiligheid, rust en wederzijds respect

- **Preventief en curatief**
  Opleiding voor individuele leerkrachten en teams (ook B.S.O. en T.S.O.)
- **Gratis volgsysteem**, doorCOTAN positief beoordeeld
- **Aanpak van pesten**, erkend effectief (NJi)

Ouders, leerkrachten en leerlingen verlangen een school die goede leerresultaten weet te behalen en de veiligheid weet te waarborgen.

T (036) 548 94 05
E info@kanjertraining.nl

www.kanjertraining.nl

www.verjaardagshoed.nl

In de zorgvuldig samengestelde box vindt u alles voor een blij kind!

Kijk voor meer informatie op onze website of neem vrijblijvend contact op.

050 - 549 11 05
info@verjaardagshoed.nl

Dorpsschooltje verschiet van kleur

Hoe de Sint Pieterschool openbaar werd en het Brabantse dorp Ommel zijn school behield.

14

18

Honderden masters voor de klas

Het project Vierslagleren geeft honderden jonge én ervaren leerkrachten de kans een masterstudie te doen. Zo slaan scholen vier vliegen in één klap. En het project gaat nog door.

Botsing van grondrechten

De vrijheid van onderwijs wordt soms zo ruim toegepast dat het botst met andere grondrechten. Dat schrijft Toon Geluk, bestuurder in het bijzonder onderwijs, in de rubriek 'Aan het woord'.

23

Ontdekken hoe je een computerspel maakt

Programmeren, een belangrijke 21e-eeuwse vaardigheid, kunnen kinderen in groep 8 al leren. En ze vinden het geweldig, bleek op de scholen die meededen aan de Codeweek.

20

En verder

03 **Redactioneel**

06 Kort nieuws

09 **Column**
Ritske van der Veen (VOS/ABB)

10 **Vijf vragen**
IKC Noordrijk in Amsterdam

12 **Bestuurlijke fusie**
van openbaar en christelijk onderwijs

16 **Wirtschaftsdeutsch**
vergroot kansen in Duitsland

22 **Scholieren bezorgd**
over toegankelijkheid hoger onderwijs

24 **De overblijfcursus**

26 **Het gebouw:**
Liemers College, Zevenaar

28 **Wolderwijs**
neemt inspraak serieus

31 **Scheurkalender**
vertelt kinderen over de oorlog

32 **School! antwoordt**

34 **School! en excursie**
Museum de Fundatie in Zwolle

35 **School! en recht**
Ontslag teruggedraaid

36 **Opmerkelijk**

Sjaal kan dodelijk zijn

Een sjaal en een speeltoestel kunnen een dodelijke combinatie zijn. Daarvoor waarschuwt de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

De NVWA wijst erop dat voorwerpen met lange banden, koorden, kettingen en dergelijke om de schouders of hals van een kind mogelijk levensgevaarlijk zijn. 'Als een kind valt van de glijbaan of langs een paal naar beneden glijdt, bestaat het gevaar dat het zich ophangt en daarmee verwondt of dat het kind zelfs stikt.' Het is van belang om bijvoorbeeld sjaals niet los te laten hangen maar in de jas te stoppen. < Meer tips staan op www.veiligheid.nl.

42 vrijwillige euro's

De vrijwillige ouderbijdrage in het primair onderwijs bedraagt gemiddeld 42 euro per jaar. Dat meldt de Inspectie van het Onderwijs.

De spreiding van de gevraagde bedragen is groot, maar het aantal scholen dat een bijdrage van 50 euro of meer per jaar vraagt gering. Slechts 8 procent van de scholen vraagt meer dan 50 euro en 3 procent meer dan 100 euro. De inspectie merkt op dat de gevraagde ouderbijdrage vaak niet de volledige kosten voor ouders dekt. Naast de ouderbijdrage rekenen scholen ook andere kosten voor bijvoorbeeld overblijven, schoolzwemmen, schoolreisjes en schoolkamp.
Het novembernummer van School! besteedde met het artikel Wat is er mis met levend stratego? aandacht aan de vrijwillige ouderbijdrage. In het maartnummer stond het artikel Mag het een onsje minder zijn? over de hoge kosten van verre schoolreizen in het voortgezet onderwijs.

Lyceum Schravenlant in Schiedam: geen cv-ketel.

Duurzame architectuur

Het openbare Lyceum Schravenlant in Schiedam heeft de Award Duurzame Architectuur gewonnen.

Het winnende gebouw werd in 2013 in gebruik genomen. In november vorig jaar besteedde magazine School! er met een reportage aandacht aan. Het pand is gebouwd volgens het principe cradle-to-cradle. Het duurzame karakter komt ook tot uiting in de 120 zonnepanelen op het dak en een installatie voor warmte- en koudeopslag. Lyceum Schravenlant heeft geen verwarmingsketel nodig. Het uitgekiende ventilatiesysteem zorgt ervoor dat het gebouw als frisse school klasse A heeft. <

Ontzuild onderwijs

Het door VOS/ABB en de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO) ontwikkelde concept School!, dat boven de denominaties uitstijgt, legt een basis voor een ontzuild onderwijsbestel. Dat stelt voorzitter Jan Westert van het Landelijke Verband van Gereformeerde Schoolverenigingen (LVGS).

In de recente publicatie *De school van de burger – Onderwijsvrijheid in een participatiesamenleving* van het Wetenschappelijk Instituut ChristenUnie, waarvan Westert ook voorzitter is, staat dat het duale onderwijsbestel van openbaar en bijzonder onderwijs zijn beste tijd heeft gehad. Hij ziet het concept School! als een basis voor zijn ideaal dat al het onderwijs bijzonder wordt, waarbinnen het openbaar onderwijs een eigen richting zou kunnen zijn. 'School! vormt een gemeenschap waarin iedereen en alle zienswijzen terecht kunnen en gelijkwaardig zijn. Zo kan onderwijs een bijdrage leveren aan een tolerante samenleving', aldus Westert. De publicatie *De school van de burger – Onderwijsvrijheid in een participatiesamenleving* kan worden gedownload van www.wi.christenunie.nl (>Downloads). < Op pagina 23 van dit nummer beschrijft Toon Geluk, bestuurder in het bijzonder primair onderwijs, zijn visie op het verzuilde onderwijsbestel, onder de kop: 'Botsing van grondrechten'.

Roomse rector raaskalt

Recor Titus Frankemölle van de rooms-katholieke Kwadrant Scholengroep in Noord-Brabant denkt dat leerlingen in het openbaar onderwijs niet gelukkig kunnen worden.

Frankemölle - ook diaken in het bisdom Breda en lid van de commissie Identiteit & Kwaliteit van de Vereniging Katholiek Onderwijs – pleitte vorige maand in Trouw voor behoud van grondwetsartikel 23 over de vrijheid van onderwijs. Hij dacht zijn pleidooi te kunnen ondersteunen met de opmerking als zouden openbare scholen geen aandacht besteden aan levensbeschouwing, waardoor leerlingen van openbare scholen niet gelukkig zouden kunnen worden. 'Kennis alleen maakt niet gelukkig. En dat is wat bijzondere scholen onderscheidt van de openbare: naast kennis wordt leerlingen ook de zin van het leven bijgebracht, het geloof, de dingen die de mens raken en gelukkig maken.'

Marleen Lammers en Ronald Bloemers van VOS/ABB stuurden een reactie naar de krant naar aanleiding van het opiniestuk, waarin Frankemölle liet zien totaal geen benul te hebben van wat het openbaar onderwijs inhoudt. De reactie stond in Trouw van donderdag 13 november.

Jasmijn en Sterre (links vooraan) gingen met anderen op de foto met premier Rutte.

Scheurend door de oorlog

Jasmijn van Schalm en Sterre de Jong van de openbare Burgemeester Westerbeek van Eertenschool in het Betuwedorp Varik hebben het eerste exemplaar van de scheurkalender '70 jaar Bevrijding' aan premier Mark Rutte overhandigd.

In 2015 is het 70 jaar geleden dat Nederland werd bevrijd. Het vfonds – het nationaal fonds voor vrede, vrijheid en veteranenzorg – vraagt hier met de scheurkalender extra aandacht voor. Op pagina 31 kunt u lezen wat de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog voor Jasmijn en Sterre betekent. Ook kunt u daar zien hoe u de scheurkalender '70 jaar Bevrijding' kunt bestellen.

Lagere premies

Met ingang van 1 januari dalen de premies van het Vervangingsfonds (Vf) van 7,7 naar 6,5 procent.

De premiedaling betreft zowel de verplichte als de vrijwillige aansluiting van schoolbesturen. Ook de premie voor eigenrisicodragers gaat omlaag: van 0,22 naar 0,21 procent. De premiedaling volgt op de terugdringing van het aantal onrechtmatige declaraties. De kosten daarvan drukten onevenredig hoog op het collectief. De premies kunnen ook omlaag doordat per 1 januari de vervanging bij rechtspositioneel verlof niet meer wordt vergoed. Daarnaast ontwikkelt het verzuim in het primair onderwijs zich gunstiger dan het Vf had ingeschat en is het eigen vermogen van het fonds weer op orde.

Meer geld voor asielzoekerskinderen

Naar verwachting zal er in januari een betere regeling zijn voor de financiering van onderwijs aan asielzoekerskinderen. Dat heeft staatssecretaris Sander Dekker van OCW laten weten.

Veel schoolbesturen hebben een financieel gat in de begroting door de plotselinge sterke toename van het aantal asielzoekerskinderen uit met name Syrië en Eritrea. Een voorbeeld is Meerwerf Basisscholen in Den Helder. Dit bestuur voor openbaar primair onderwijs heeft te maken met een gat van zeker 5 ton, zo vertelde algemeen directeur Henk Uri in het novembernummer van School!. CDA-Kamerlid Michel Rog stelde de kwestie aan de orde bij Dekker. Die streeft ernaar volgende maand met meer geld te komen.

Schoolgebouwen krijgen voldoende

Leraren, ouders en leerlingen geven gemiddeld een 6,5 aan het schoolgebouw waarvan ze gebruikmaken.

Op de website www.checkjeschoolgebouw.nl van de Algemene Rekenkamer konden leraren, ouders en leerlingen hun mening geven en foto's van schoolgebouwen uploaden. Meer dan 8000 deelnemers beoordeelden ruim 2700 gebouwen. Op de website is nu per beoordeelde school te zien hoe deze wordt gewaardeerd.
De Algemene Rekenkamer gebruikt de verzamelde gegevens voor nadere analyses. De resultaten daarvan worden in het voorjaar verwacht.

Levenlang lenen

Duizenden leerlingen uit het voortgezet onderwijs hebben op 14 november op het Malieveld in Den Haag geprotesteerd tegen het leenstelsel voor studenten.

Onder hen waren ongeveer 50 leerlingen van het Rembrandt College in Veenendaal. Geke Beckerman en Merel Wessels van de leerlingenraad van deze openbare school zijn bang dat door het leenstelsel de algemene toegankelijkheid van het hoger onderwijs in het geding komt. Op pagina 22 kunt u hier meer over lezen.

Drie eindtoetsen

De basisscholen kunnen voor het huidige en de komende drie schooljaren kiezen uit drie verschillende eindtoetsen voor groep 8.

Vanaf dit schooljaar maken alle leerlingen in groep 8 van het basisonderwijs verplicht in april een eindtoets. Dat hoeft niet per se de Citotoets te zijn. De eindtoets ROUTE 8 van A-VISION en de ICE Eindtoets Primair Onderwijs (IEP) mogen ook. De onafhankelijke Expertgroep Toetsen PO heeft ook deze twee eindtoetsen positief beoordeeld. Staatssecretaris Sander Dekker van OCW heeft dat overgenomen.

Goede dialoog over bestuur en toezicht

VOS/ABB heeft samen met collega-organisaties Dialemma ontwikkeld. Dit is een instrument over governance en specifieke dilemma's waarmee toezichthouders en onderwijsbestuurders te maken kunnen krijgen.

Dialemma kan worden gebruikt in gesprekken tussen toezichthouders en bestuurders in het primair en voortgezet onderwijs. Het doel van de 'dialemma-gesprekken' is om de dialoog tussen toezichthouders en bestuurders te stimuleren. In de Dialemmadoos zitten 32 kaarten met 'dialemma's'. Op iedere kaart staat met een kleurcode aangegeven bij welke kernwaarde(n) de kaart hoort. Deze kernwaarden zijn integriteit, vertrouwen, transparantie, onafhankelijkheid en competentie. De deelnemers aan Dialemma krijgen zicht op hun complete ontwikkelagenda: hoe is bij ons de governance geregeld en wat kan er beter?
Dialemma is ontwikkeld door VOS/ABB in samenwerking met de besturenorganisaties Verus, VKO, VGS, ISBO, VBS en met de VO-raad. Het instrument is niet te koop: het wordt ingezet in begeleidingstrajecten voor schoolbestuurders en toezichthouders. Kennismaken met Dialemma? Neem contact op met Hans Teegelbeckers van VOS/ABB: 06-51603209, hteegelbeckers@vosabb.nl.

Congres overgang PO-VO

Het jaarlijkse congres van de Vereniging Openbaar Onderwijs is op 22 april 2015 in Amersfoort.

Thema is de overgang tussen primair en voortgezet onderwijs. Dit schooljaar wordt de eindtoets voor het eerst pas in april afgenomen. Schoolleiders, leerkrachten, MR-leden en ouderraden worden van harte uitgenodigd. Deelname is gratis voor VOO-leden. Aanmelden kan nu al via voo@voo.nl.

Ritske van der Veen
directeur VOS/ABB

Kinderrechten inspireren openbaar onderwijs

Omdat het 25 jaar geleden is dat de Verenigde Naties het Verdrag inzake de Rechten van het Kind ondertekenden, staan de kinderrechten centraal in de School!Week 2015. De kernwaarden van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs hebben veel raakvlakken met kinderrechten. Laten we gebruikmaken van deze waardevolle inspiratiebron!

Op 20 november werd niet alleen in Nederland maar over de hele wereld stilgestaan bij het feit dat het precies een kwart eeuw geleden was dat het kinderrechtenverdrag door de Verenigde Naties werd bekrachtigd. Dat was een belangrijk moment, want aspecten als recht op goed onderwijs, non-discriminatie, respect voor elkaars verschillen en vrijheid van meningsuiting zijn essentieel voor een in alle opzichten gezonde samenleving. In Nederland is het wat dit betreft goed geregeld in vergelijking met veel andere landen. Toch is het ook hier nodig om deze aspecten onder de aandacht te blijven brengen. Dit geldt zeker ook voor de scholen. De kernwaarden van het openbaar en algemeen toegankelijk onderwijs zijn sterk verwant met de internationale kinderrechten. Denk aan de kernwaarden 'Iedereen welkom' en 'Wederzijds respect' en het feit dat de openbare scholen er bewust van uitgaan dat zij op basis van diversiteit aandacht hebben voor godsdienst en levensbeschouwing. Dit zijn sterke en onderscheidende elementen.

Wat doet u met kinder-rechten?

In week 12 weer School!Week

De kernwaarden zijn ook de basis van de School!Week, de jaarlijkse campagneweek die VOS/ABB en de Vereniging Openbaar Onderwijs organiseren. Steeds meer openbare en algemeen toegankelijke scholen in heel Nederland laten in deze week aan iedereen zien waar zij voor staan. De School!Week is elk jaar in week 12. Dit keer is dat van 16 tot en met 20 maart.
In aanloop naar de School!Week hebben wij op 26 november na de algemene ledenvergadering van VOS/ABB in Utrecht een minisymposium over kinderrechten gehouden. Daar gaf Emile Hofhuis van het College voor de Rechten van de Mens een toelichting op de stand van zaken van de mensenrechten in Nederland en de rol die het onderwijs hierin kan spelen. Kirsja Oudshoorn van Amnesty International vertelde vanuit haar praktijkervaring op scholen over kinder- en mensenrechteneducatie. Om dit thema op de agenda van het primair en voortgezet onderwijs te zetten, hebben wij dit najaar de handreiking *Kinder- & mensenrechten - Bron van inspiratie voor het openbaar onderwijs* toegestuurd aan alle scholen die via hun bestuur bij ons zijn aangesloten. Bij de handreiking zat een aparte flyer voor het primair respectievelijk voortgezet onderwijs met tips om op school een kinderrechtendag te organiseren.
Ten slotte kan ik aankondigen dat het volgende nummer van magazine School!, dat in februari uitkomt, een themanummer wordt waarin de kinderrechten centraal staan. Wat doet u op het gebied van kinderrechten? Vertel het ons! Als u tips hebt voor de redactie, mail ze naar ikbenwelkom@vosabb.nl. Zo kunnen we met elkaar ook na de jubileumdag op 20 november de internationale kinderrechten actueel houden als inspiratiebron voor goed onderwijs aan álle kinderen.

Ritske van der Veen, directeur VOS/ABB, en Rein van Dijk, directeur Vereniging Openbaar Onderwijs, schrijven beurtelings een column.

TEKST: LUCY BEKER
BEELD: MARTINE SPRANGERS

Amerikaanse bewondering voor Amsterdams kindcentrum

Een grote groep Amerikanen nam een kijkje in het Amsterdamse integraal kindcentrum (IKC) NoordRijk. Er was bewondering voor het gebouw, maar ook voor de manier van lesgeven op deze openbare basisschool. Directeur Will van Rossum blikt terug.

Wat is er zo bijzonder aan IKC NoordRijk?

'Het IKC omvat een basisschool met 329 leerlingen, een kinderdagverblijf én buitenschoolse opvang, allemaal in één splinternieuw gebouw in de wijk De Bongerd, een modern tuindorp in Amsterdam-Noord. We zijn hier in januari 2014 van start gegaan. Daarvóór had de school natuurlijk ook al contact met opvangorganisatie Tinteltuin, maar sinds we in één gebouw zitten is de samenwerking veel intensiever geworden. De leerkrachten en pedagogisch medewerkers overleggen meer en werken met dezelfde pedagogische aanpak. De overgang van peuters uit het kinderdagverblijf naar de kleuterklas verloopt soepeler omdat kinderen en ouders de school al kennen. We merken nu dat het veel voordelen heeft als alle mensen die met dezelfde kinderen werken, elkaar kennen.'

Wat wilden de Amerikanen weten?

'Het waren hoogleraren, leerkrachten en mensen uit de kinderopvang, die erg geïnteresseerd waren in die samenwerking tussen opvang en onderwijs in één gebouw. Daarnaast waren ze nieuwsgierig naar ons onderwijs. Ze keken naar de pictogrammen die we gebruiken om woordenschat aan te bieden, en de dagritmekaarten voor de kinderen. Helemaal enthousiast werden ze van ons programma 'Vier keer wijzer', waarmee we de zaakvakken themagebonden aanbieden in verschillende leerstijlen. Groep 5 had net het thema 'Egypte' afgesloten, daar kwamen veel vragen over. Binnen zo'n thema kiezen de kinderen hier zelf hoe ze eraan werken, op een manier die past bij hun eigen leerstijl. Daar kiezen ze hun opdrachten bij. Een creatief kind gaat een mummie maken, een ander zoekt informatie op internet. Aan het eind van de themaperiode is alles aan bod geweest.'

'Samen met opvang in één gebouw heeft voordelen'

Wat vond uw team van het bezoek?

'Voor ons was het leuk en voor de kinderen ook. Onze leerlingen van groep 5 mochten in hun beste Engels vragen stellen, dat vonden ze prachtig. Het was mooi om te zien dat de Amerikanen steeds enthousiaster werden, niet alleen over ons mooie gebouw, maar ook over onze manier van werken. We werden er zelf ook weer trots op.'

Hoe gaat het op uw school met passend onderwijs?

'Ik kan niet zeggen dat er zoveel is veranderd sinds 1 augustus, toen passend onderwijs werd ingevoerd. Ik herken me niet in die verhalen dat er sindsdien een invasie is geweest van kinderen met speciale behoeften. Welnee, we hadden altijd al leerlingen met dyslexie, ADHD of een autistische stoornis. Hier werken de leerlingen na een korte instructie vrij zelfstandig in groepjes, en het ene groepje heeft wat meer aandacht nodig dan het andere. Ik moet wel zeggen dat de groepen de laatste jaren, door de bezuinigingen, weer groter zijn geworden. Dat maakt het lastig. Meer handen in de klas is echt nodig, en dan liefst extra leerkrachten. En misschien wat minder administratieve eisen, want het breekt leerkrachten op dat ze werkelijk álles moeten vastleggen in allerlei formulieren op de pc.'

Waaraan is te merken dat uw school een openbare school is?

'Onze school is toegankelijk voor álle kinderen. Maar dat niet alleen: het is ons doel dat de kinderen hier begrip en belangstelling krijgen voor elkaars cultuur en levensbeschouwing. We vieren Kerstmis, maar besteden ook aandacht aan het Suikerfeest en het lichtjesfeest. Onze kerstmaaltijd is straks weer bijzonder: dan koken de ouders zelf en ontstaat een groot buffet met gerechten uit allerlei landen.' <

TEKST EN BEELD: MARTIN VAN DEN BOGAERDT

Samenwerking op basis van diversiteit

De stichtingen Westerwijs en Penta Primair willen met elkaar fuseren. Daarmee komen het openbaar en christelijk primair onderwijs in het Groningse Westerkwartier en het Drentse Noordenveld onder één bestuur.

'Wij laten ons leiden door onze overeenkomsten en hebben respect voor elkaars verschillen', zeggen algemeen directeur Luc de Vries van Westerwijs en directeur-bestuurder Johan Heddema van Penta Primair. Westerwijs is het openbare bestuur van 17 basisscholen in het Westerkwartier. Het christelijke Penta Primair heeft in totaal 22 scholen in dezelfde regio ten westen van de stad Groningen en in het naburige Drentse Noordenveld.
Deze gebieden hebben net als andere regio's te maken met een daling van het aantal leerlingen als gevolg van demografische krimp. Dit speelt al langer. De Vries en Heddema benadrukken dat de beoogde bestuurlijke fusie dan ook 'niet vanuit een nulpunt' komt. 'We hebben samen al met succes zes samenwerkingsscholen gerealiseerd vanwege de kwetsbaarheid van scholen, en er komen meer. De ervaring hebben we zo langzamerhand dus wel. We weten dat fusies gepaard gaan met emoties. Daar houden we altijd rekening mee, maar dat weerhoudt ons er niet van de blik op de einder te houden. We moeten samenwerken om in deze regio een gevarieerd aanbod van goed onderwijs te behouden. Als we met elkaar samenwerken op schoolniveau, moeten we dat ook op stichtingsniveau doen. Alleen zo kunnen we echt iets krachtigs neerzetten.'

Fusietoets niet allesbepalend

Een besturenfusie mag alleen als een school met opheffing wordt bedreigd, maar staatssecretaris Sander Dekker van OCW kan daarvan afwijken.
Dekker deed dat in 2013 bij de bestuurlijke fusie van de Stichting Katholiek Onderwijs Mergelland en de Stichting jong Leren, die sinds 1 januari 2014 het samenwerkingsbestuur kom Leren vormen. De Commissie Fusietoets (CFTO) oordeelde negatief, omdat de fusie niet voldeed aan artikel 64c van de Wet op het primair onderwijs. Daarin staat dat een school met opheffing moet worden bedreigd. De staatssecretaris erkende dat niet was voldaan aan die voorwaarde. Toch kwam hij tot een ander besluit. 'In betreffende regio zijn de gevolgen van demografische krimp in het basisonderwijs zeer sterk. Dat brengt risico's met zich mee voor de kwaliteit van het onderwijsaanbod (...). De fusie had als belangrijkste motief om de kwaliteit duurzaam te kunnen borgen', aldus Dekker in een brief aan de Tweede Kamer. Hij stelde dat regionale samenwerking op bestuursniveau 'zorgt voor het behoud van een verantwoord onderwijsaanbod en daarmee voor keuzevrijheid'.

Variatie van onderwijs blijft

De variatie van openbaar en christelijk onderwijs blijft bestaan, ook als de twee schoolbesturen met elkaar samengaan. De fusie zal zeker niet betekenen dat er een einde wordt gemaakt aan de vrijheid van onderwijs. Heddema noemt het een cliché, maar het is volgens hem wel waar, dat het openbaar onderwijs in de loop der jaren is 'verbijzonderd' en bijzonder onderwijs 'veralgemeniseerd'. 'We zijn naar elkaar toegegroeid', zegt ook De Vries. 'Voorop staat dat wij goed onderwijs voor onze kinderen willen. Dat is het belangrijkste. Maar onderwijs moet natuurlijk ook voldoen aan verwachtingen die ouders hebben. Als het om de laatste school in een dorp gaat, moet je beide identiteiten vormgeven. Je moet dan bereid zijn om concessies naar elkaar te doen, dus om een stukje van jezelf in te leveren ten gunste van de ander. Dat kan soms moeilijk zijn, maar onze ervaring is dat dit in de regio waarin wij werken heel goed gaat. De mensen staan hier niet tegenover elkaar, ze willen graag samen goed onderwijs behouden. Daarvoor moet je soms over je eigen schaduw heen stappen, dat vereist moed, in het belang van elkaar en van de leefbaarheid van dit gebied. Je moet niet gaan wachten tot de school van de ander omvalt, want dan heb je straks geen onderwijs meer dat past bij de diversiteit in de dorpen.'
'Nu zijn we in alle opzichten nog gezonde zelfstandige organisaties, maar als we los van elkaar blijven vasthouden

Luc de Vries en Johan Heddema: 'We kunnen nog jaren apart doorgaan, maar daarmee bewijzen we het onderwijs geen dienst'.

aan openbaar en bijzonder onderwijs, dan heffen we op den duur steeds meer scholen op met bijkomende negatieve gevolgen voor de dorpen', aldus De Vries. Heddema voegt daaraan toe dat hij ervan overtuigd is dat een bestuurlijke fusie alleen maar kan bijdragen aan nog beter onderwijs. 'Het betekent dat je op veel meer terreinen één lijn kunt trekken, met het behoud van alle diversiteit van de scholen. Wat Luc zegt is waar. Westerwijs en Penta Primair zijn gezond. Er is dus voor ons geen directe economische of financiële noodzaak om te fuseren. We kunnen nog jaren doorgaan op de manier waarop we het nu doen, maar bewijzen daarmee het onderwijs geen dienst. Daarom is het belangrijk om nu stappen te zetten naar een bestuurlijke fusie.'

Stevige onderbouwing

De Vries en Heddema beseffen dat de fusietoets een hobbel kan zijn op weg naar het samengaan van Westerwijs en Penta Primair. 'We hebben ons plan heel stevig onderbouwd om te laten zien dat een bestuurlijke fusie het ultieme middel is om kwaliteit van onderwijs te garanderen voor de toekomst. Als het gaat om het duale bestel van openbaar en bijzonder onderwijs, bieden wij voldoende waarborgen. De keuze voor openbaar of bijzonder onderwijs blijft. Die keuze kunnen ouders op schoolniveau maken binnen de nieuwe bestuurlijke ruimte', aldus Heddema.

'Door te fuseren houden wij keuzemogelijkheden juist in stand'

'Door te fuseren houden wij de keuzemogelijkheden voor ouders juist in stand. Zonder deze fusie zal het in steeds meer dorpen onmogelijk worden om onderwijs te bieden dat bij de diversiteit van de bevolking past', zegt De Vries.

Heddema wijst er ten slotte op dat de fusietoets er is gekomen vanwege problemen met ongebreidelde schaalvergroting in het hoger onderwijs. Het liefst zien hij en De Vries dat de fusietoets voor het funderend onderwijs helemaal verdwijnt, omdat die samenwerking voor behoud van een gevarieerd aanbod van scholen alleen maar in de weg zit. ‹

De startnotitie 'Krachtig samen',
De startnotitie 'Krachtig samen', waarin het plan voor de bestuurlijke fusie wordt toegelicht, staat op www.westerwijs.nl (>Actueel) en www.pentaprimair.nl (>Nieuws). In de notitie staat voor de beoogde besturenfusie de streefdatum 1 januari 2016 genoemd. Westerwijs en Penta Primair worden bij het fusieproces ondersteund door VOS/ABB en de besturenorganisatie Verus voor christelijk onderwijs.

Van links naar rechts: Ramon Hoefnagels (ouder), Toon van den Heuvel (dorpsraad), Raymond van Wetten(directeur) en Elke van Horssen (ouder): 'We móesten in actie komen.'

Hoe de **Sint Pieterschool openbaar** werd

'We trekken de stekker eruit.' Vrij vertaald was dit de boodschap die ouders van de katholieke basisschool Sint Pieter in het Brabantse dorpje Ommel kregen. Zij lieten het er niet bij zitten. Dankzij hun inzet is de school er nog, maar die heet nu obs Het Toverkruid.

Ommel is een hechte gemeenschap met zo'n 900 inwoners in de gemeente Asten. Jarenlang was er één schooltje: basisschool Sint Pieter, onderdeel van het katholieke schoolbestuur Prodas. 'Een jaar geleden gaf Prodas aan dat het financieel niet langer haalbaar was om de school open te houden', vertelt Elke van Horssen, die twee kinderen op school heeft. Voor de ouders was dat heel slecht nieuws, omdat er geen andere school in Ommel is. 'In eerste instantie waren we aangeslagen, maar in tweede instantie werden we strijdlustig. Avondenlang hebben we gebrainstormd en alternatieven uitgewerkt.' Maar elk alternatief dat de ouders voorlegden aan Prodas, werd resoluut van tafel geveegd. Gaandeweg werd het de ouders duidelijk dat Prodas helemaal geen belangstelling had voor een reddingspoging. De sterfhuisconstructie stond allang in de steigers.

Uitholling

Om de school te redden, werd het Comité Behoud School opgericht door Toon van den Heuvel, Arie Liebregts, Jan Aarts en Ad Vermeulen. Twee van deze actieve inwoners waren al langere tijd van plan om lid te worden van de Dorpsraad.Vooruitlopend daarop was de scholenkwestie dé kans om zich in te zetten voor de gemeenschap. Toon zegt over hun betrokkenheid: 'Een dorp staat of valt met een school. Als je geen school hebt, gaan mensen zich meer en meer op de omliggende dorpen richten. Dan gaan de kinderen eerst in een ander dorp naar school, daarna gaan ze daar ook voetballen en carnaval vieren. Uiteindelijk valt het hele verenigingsleven weg en wordt de dorpskern uitgehold. Dat wilden we hoe dan ook voorkomen. We móésten dus in actie komen!'

Lespunt

Ramon Hoefnagels, vader van twee leerlingen, zocht contact met Annemie Martens, bestuurder van PlatOO, die 14 openbare en algemeen toegankelijke scholen

TEKST: KARIN VAN BREUGEL
BEELD: BAS GIJSELHART

'Dorp staat of valt met een school'

in de regio bestuurt. Ramon: 'Zij was oprecht verontwaardigd over de gang van zaken.' Er kwamen verkennende gesprekken – letterlijk aan de keukentafel – tussen de ouders, de dorpsraad en PlatOO. Het werd direct duidelijk dat dit bestuur door het geringe aantal leerlingen in Ommel hier geen nieuwe school kon stichten. Maar het was wél bereid om de bestaande school te transformeren tot een lespunt van Het Toverkruid, een van de twee openbare PlatOO-scholen in het naburige Asten.

Turbulent jaar

Tussen het uitspreken van deze bereidheid en de daadwerkelijke sleuteloverdracht ligt een hectisch jaar, waarin indrukwekkend veel werk is verzet. Toon van den Heuvel schat in dat er ongeveer twee mensen fulltime mee bezig zijn geweest. Het was een strategisch en diplomatiek schaakspel op verschillende borden. Zo moesten er (soms harde) juridische acties worden ondernomen en werden álle lokale politici in Asten persoonlijk 'bewerkt' om hen te laten instemmen met het overdragen van de onderwijshuisvesting aan PlatOO. Ook werd er gedemonstreerd en was er aandacht voor de kwestie tijdens de carnavalsoptocht. Veel tijd werd ook gestoken in de communicatie met de ouders. Zij zijn gedurende het hele proces zorgvuldig geïnformeerd en daadwerkelijk betrokken bij alle beslissingen die het comité wilde nemen. 'Alles bij elkaar is het een heel moeilijk spel geweest', zegt Van den Heuvel, terugblikkend. 'Af en toe werden we behoorlijk teruggeworpen, maar we gaven elkaar nooit de kans om bij de pakken neer te gaan zitten. Dan zei Arie bijvoorbeeld: 'Jongens, waar de ene deur dichtgaat, gaat een andere deur open'. Dat was geweldig, dat gaf dan meteen weer een enorme drive!'

Vertrouwen in toekomst

Uiteindelijk hebben de ouders van de 43 leerlingen zich in juni 2014 massaal uitgeschreven bij Prodas en meteen ingeschreven bij Het Toverkruid, lespunt Ommel. Raymond van Wetten is directeur van Het Toverkruid en nu dus ook van lespunt Ommel. Sinds hij aantrad bij Het Toverkruid, zes jaar geleden, is de school gegroeid van 67 leerlingen naar het dubbele aantal. Het onderwijsconcept dat op Het Toverkruid blijkbaar aanslaat, nam hij mee naar Ommel.

'Het team van het lespunt bestaat uit idealisten, die hier echt hun tanden in willen zetten. Wij zetten heel erg in op het individuele kind, maatwerk en sterke ICT-ondersteuning. En we zijn voortdurend alert op kansrijke ontwikkelingen, zoals breinleren. Dit zal geen locatie met 150 leerlingen worden, maar ik zie zeker groeimogelijkheden. Voor dit moment is echter het belangrijkste doel om de leefbaarheid van deze kern te behouden.'

De eerste signalen zijn positief. Een illustratief voorbeeld is dat jarenlang tevergeefs werd geprobeerd om in Ommel een stuk bouwgrond te ontwikkelen. Recent is die grond volledig verkaveld en verkocht, voornamelijk aan starters. De blijvende aanwezigheid van een school is voor deze groep wellicht een doorslaggevend argument om zich in de dorpskern te vestigen.

Ommel katholiek bedevaartsoord

Al sinds de 15e eeuw komen er pelgrims naar het Brabantse dorpje Ommel. Hier werd rond 1400 een beeldje van Maria gevonden, waarschijnlijk afkomstig van kruisvaarders. Het beeldje trok pelgrims, onder wie koopman en schipper Jan van Haven. Toen zijn schip op zee in een windstilte terechtkwam en de voorraden uitgeput raakten, bad hij tot Maria om wind, waarop volgens de legende inderdaad een bries opstak die zijn schip aan land bracht. Uit dankbaarheid richtte hij in Ommel een kapel op. In 1882 werd de kapel verheven tot parochiekerk, gewijd aan Maria. De eerste pastoor was Dyonisius Koolen, die er in 1885 voor zorgde dat er in het dorp een lagere school kwam. Het - nu openbare - basisschooltje is gevestigd aan de Dyonisiusstraat. Ommel is nog steeds een bedevaartoord dat elk jaar tienduizenden pelgrims trekt

Maatschappelijk verantwoord bestuur

Annemie Martens, bestuurder van PlatOO, staat positief tegenover kleine scholen. 'Zeker als ze gesitueerd zijn in kleine kernen', zegt ze. 'Toen wij werden uitgenodigd om te komen praten over het schooltje in Ommel, gingen wij daar graag op in. Aan iedereen en overal leggen we namelijk met alle plezier uit wat PlatOO is en waar we voor staan. Met een school ondersteun je de leefbaarheid van een kern. Vanuit een maatschappelijke betrokkenheid wilden wij ons dus inzetten voor het behoud van het dorpsschooltje in Ommel.

In het hele traject hebben de ouders en de dorpsraad een enorm belangrijke rol gespeeld. Ik heb het verbazingwekkend gevonden om te ervaren hoe krachtig en eensgezind een gemeenschap kan zijn. Deze mensen gáán voor het voortbestaan van hun leefgemeenschap. Dat verdient echt een heel groot compliment!"

TEKST: MARTIN VAN DEN BOGAERDT
BEELD: SIEMENS, E.ON, BASF E.A

Wirtschaftsdeutsch **vergroot kansen in Duitsland**

Duitse bedrijven staan te springen om goed opgeleide jongeren uit Nederland. Daarom biedt de Nijmeegse Scholengemeenschap Groenewoud (NSG) Wirtschaftsdeutsch aan.

Hemelsbreed is het van de NSG naar de grens amper vier kilometer. Conrector Erick Loermans vertelt dat in de tijd dat hij in Nijmegen opgroeide, Duits er gewoon bij hoorde. 'We hadden thuis Nederland 1 en 2 én de Duitse televisie. Op die manier leerde ik als kind bijna vanzelf Duits. Nu is dat heel anders. De media zijn tegenwoordig op het Engels georiënteerd. Voor onze leerlingen is Duits niet meer vanzelfsprekend, terwijl Duitsland hier letterlijk om de hoek ligt.' Lerares Duits Claudia Straatman, die aan de Heinrich-Heine-Universität in Düsseldorf heeft gestudeerd, kwam op het idee om de taal van de oosterburen bij haar op school steviger op de kaart te zetten met Wirtschaftsdeutsch als facultatief vak, in eerste instantie voor havo'ers met Duits en economie in hun pakket. Dit jaar wordt er proefgedraaid met 21 leerlingen. 'Je leest zo vaak in de krant dat Nederland veel geld misloopt doordat onze handelsmensen geen Duits spreken. Natuurlijk spreken Duitsers ook Engels, maar het wordt heel erg gewaardeerd als je hun taal spreekt. Voor een Duits bedrijf kan het voor de keuze voor een handelspartner zelfs doorslaggevend zijn of die Duits kent. Met Wirtschaftsdeutsch kan ik mijn leerlingen laten zien wat ze in de toekomst met Duits kunnen, dat ze er hun kansen mee vergroten om later bij een Duits bedrijf binnen te komen of om te gaan werken voor een Nederlands bedrijf dat veel contacten heeft met Duitsland.' Loermans illustreert dit met de ervaring van Erwin Hoes, vader van een van de leerlingen van de NSG, die in Nijmegen het bedrijf Errogas heeft, met veel handelscontacten over de grens, onder andere in het roergebied. Hij zit in een groep die meedenkt over de kansen en mogelijkheden van de school. 'Waar hij als ondernemer tegenaan loopt, is dat hij weliswaar goed gekwalificeerd personeel kan vinden, maar dat het vaak nodig is om bijvoorbeeld een nieuwe boekhouder eerst op stoomcursus Duits te sturen.'

Duzen oder Siezen?

Wirtschaftsdeutsch is meer dan Grammatik en Wortschatz, het leren schrijven van een sollicitatiebrief of een zakelijk telefoongesprek in het Duits leren voeren, benadrukt Straatman. Het gaat ook om de kennismaking met de Duitse cultuur en omgangsvormen, die nogal verschillen van de manier waarop we in Nederland met elkaar omgaan. 'Je ziet dat bij mijn leerlingen, die mij bij mijn voornaam noemen. Op scholen in Duitsland kan dat echt niet. Daar noem je de docent bij zijn of haar achternaam, en dan ook nog met Herr of Frau ervoor.

Het beste uit twee werelden

Op 28 november was er in het Bürgerhaus in het Duitse Kranenburg, vlak over de grens bij Groesbeek, een bijeenkomst in het kader van de Dag van de Grensdialoog. Hier is het boek Pindakaas & Kirschmarmelade gepresenteerd.

Het boek is samengesteld door de Nederlandse fotograaf Marloes Verhoeven, die in het grensdorpje Plasmolen woont, en de Duitse schrijfster Anne Ribbert, die een geboren en getogen Kleefse is. Ze hebben Duitse en Nederlandse 'grensgangers' gefotografeerd en geïnterviewd. Met deze portretten willen ze laten zien hoe mensen die een bijzondere band met het buurland hebben, de grens ervaren, hoe ze zichzelf en de ander waarnemen en hoe ze gebruikmaken van de diversiteit van de twee landen en culturen. De titel Pindakaas & Kirschmarmelade komt uit een citaat van een van de geïnterviewden en verwijst naar de pragmatische houding van veel 'grensgangers', die het beste van beide werelden weten te combineren.
Anne Ribbert en Marloes Verhoeven, Pindakaas & Kirschmarmelade – ontmoetingen met Nederlands-Duitse grensgangers/Begegnungen mit deutsch-niederländischen Grenzgängern. ISBN 978-90-9028479-8.

Werken bij een Duits bedrijf? Meer kans als je de taal spreekt.

De Duitse samenleving is veel hiërarchischer dan de onze, er wordt op een andere manier omgegaan met gezag. Daar staat de leraar nog echt op een voetstuk, en dat geldt ook voor de chef of de baas van een bedrijf. Dat heb ik mijn leerlingen ingeprent toen we voor een uitwisseling naar een school in Kleef gingen. Mij mochten ze daar gewoon Claudia noemen, dat vind ik geen probleem, maar probeer dat niet bij een Duitse leraar! Duitsers zeggen dat ze ons *locker* vinden, vrij in de omgang, maar voor een Duitser is de stap van *locker* naar *frech*, hondsbrutaal, heel klein. Dat moet je weten als je met Duitsers werkt. Een ander punt is tutoyeren. Duzen, noemen ze dat. Nooit doen als je elkaar niet goed kent, altijd blijven Siezen. Iemand blijft *Sie*, ook al staat hij bewust op je tenen. Ook dan is het onbespreekbaar om te duzen. Dat komt niet eens in je op.'

Een ander verschil dat Straatman noemt, is dat Nederland veel meer een cultuur heeft waarin hoofden worden afgehakt als die boven het maaiveld uitsteken. 'Ik hoorde een mooi voorbeeld van cultureel antropoloog Barbara Stevelmans. Stel dat je in Nederland met een dure Porsche naar de sportclub komt. Dan denken wij al snel dat diegene zich niet zo moet uitsloven. In Duitsland is dat anders. Daar creëer je met een Porsche aanzien. De maatschappij is ook masculiener dan hier. Nu maken mannen over het algemeen nog steeds de dienst uit in het bedrijfsleven, maar de gelijkwaardigheid tussen man en vrouw is in Nederland groter dan in Duitsland. De culturele verschillen tussen Nederlanders en Duitsers, die maken het vak Wirtschaftsdeutsch extra interessant!'

'Altijd Sie blijven zeggen'

HAN en Radboud

Straatman heeft contacten met de Hogeschool Arnhem-Nijmegen en de Radboud Universiteit om te kijken hoe Wirtschaftsdeutsch kan worden ingebed in een samenwerking met de NSG. 'Ik denk dan bijvoorbeeld aan Duitslandstudies, waar onder andere de culturele verschillen in de economische context naar voren komen. Daar wordt Wirtschaftsdeutsch aangeboden. Als onze leerlingen dat al hebben gehad, kunnen zij misschien vrijstellingen krijgen.' Na de proefperiode, wil de school volgend jaar het extra vak structureel invoeren op havo-niveau. Als het goed loopt, wordt het mogelijk ook onderdeel van het vwo. Ook zijn er plannen om leerlingen in Duitsland stage te laten volgen.

Meer weten over Wirtschaftsdeutsch? Neem contact op met Claudia Straatman: c.straatman@nsg-groenewoud.nl.

TEKST: LUCY BEKER
BEELD: MARTINE SPRANGERS

Straks **honderden masters** voor de klas

Honderden masters voor de klas op de basisschool: dat is straks de opbrengst van het project Vierslagleren. Al 130 koppels van een ervaren en een beginnende leerkracht, hebben de kans gegrepen om naast hun werk een masterstudie te volgen. 'Druk maar leuk'.

Esther Reichart (26) en Mick Kamstra (21), leerkrachten van de openbare Montessorischool Jan Vermeer in Delft, vormen zo'n koppel. Esther is de ervaren leerkracht die al vijf jaar voor de klas staat, en nu dankzij de Lerarenbeurs nog een masteropleiding kan doen. Omdat Esther ook nog werd toegelaten tot project Vierslagleren, kon de school een nieuwe jonge leerkracht aanstellen: Mick, die net deze zomer is afgestudeerd aan de pabo. Ook hij volgt nu naast zijn werk de tweejarige masterstudie. Hoewel veel 'vierslagkoppels' samen één klas hebben, is dat bij Esther en Mick niet het geval. Mick is 'kleutermeester': hij werkt vier dagen per week in de 1-2-combinatie, terwijl Esther lesgeeft in groep 6-7-8.

Werken en studeren tegelijk, dat is pittig, beamen Mick en Esther, maar allebei vinden ze het ook leuk en zijn ze blij met deze kans. 'Die colleges geven me nieuwe energie', zegt Esther. 'Ik merk dat ik er geïnspireerd door raak, ik krijg nieuwe ideeën die ik op school meteen in praktijk wil brengen.' Mick wilde na zijn pabostudie graag voor de klas staan, maar hij wilde ook een master halen. 'Dit project biedt een mooie combinatie', zegt hij. 'Ik merkte meteen dat de masterstudie echt anders is dan de pabo. Er wordt veel van je verwacht. Maar Esther en ik hebben inmiddels allebei onze eerste tentamens en opdrachten gehaald.'

Vrijgeroosterd

Tijdens de masterstudie is de ervaren leerkracht twee dagen per week vrijgesteld van lesgevende taken. Deze tijd is bestemd voor praktijkopdrachten, begeleiding van de jonge collega of een stage. Esther benut deze tijd om te werken aan de verdere ontwikkeling van het kosmisch onderwijs van de Jan Vermeerschool (de zaakvakken).

Hoewel Esther en Mick niet samen één klas hebben, leren ze toch van elkaar, zeggen ze. 'We komen elkaar in de school natuurlijk tegen én we volgen dezelfde colleges.' Ze doen een master over gedrag van kinderen in de basisschool. Deze opleiding duurt twee jaar en wordt dan afgerond met een scriptie. Het bijbehorende onderzoek gaan ze pas volgend jaar doen, maar zowel Esther als Mick weet al waarover het zal gaan. Esther: 'Ik wil onderzoek doen naar het gedrag van kinderen met Down-syndroom in de basisschool en de beste aanpak daarvan. Daar heeft de school meteen plezier van, want wij hebben hier ook zulke kinderen.'

Vier vliegen in één klap

Het project Vierslagleren heeft deze naam gekregen omdat het project wel vier vliegen in één klap slaat. Leerkrachten krijgen de kans een masterstudie te doen, jonge leerkrachten worden behouden voor het onderwijs, ze leren van elkaar en de scholen krijgen masters voor de klas, wat naar verwachting het hele primair onderwijs een impuls zal geven.

Binnen dit project wordt iedere ervaren leerkracht die meedoet, gekoppeld aan een beginnende leerkracht. Vaak staan ze samen voor één klas, maar dat is niet verplicht. Het project stelt per duo 24.000 euro beschikbaar als tegemoetkoming in de verletkosten van de ervaren leerkracht. De school moet een baangarantie geven aan de jonge leerkracht: die krijgt na afloop van de opleiding een vaste aanstelling voor minimaal twee dagen per week. De deelnemers kiezen vaak voor de masters Special Educational Needs, Leren en Innoveren of Orthopedagogiek. Ook is het mogelijk om een tweedegraads lerarenopleiding voor het voortgezet onderwijs te doen.

Mick Kamstra en Esther Reichart: 'Masterstudie is inspirerend'

Mick wil onderzoeken of kinderen die op een montessoribasisschool hebben gezeten, later in het vervolgonderwijs zelfstandiger werken dan kinderen die van een gewone basisschool komen.

Nek uitgestoken

Directeur Anneloes van de Graaff van de Jan Vermeerschool is blij met de mogelijkheden die het Vierslagleren biedt. Het levert de school veel op. Niet alleen staan er straks masters voor de klas, maar Esther krijgt ook gelegenheid om tijdens haar studie binnen de school iets extra's doen. Tegelijkertijd blijft een jonge leerkracht behouden voor het onderwijs. Belangrijk, zegt Van de Graaff. 'Want er zijn op dit moment niet zoveel banen voor afgestudeerden van de pabo. Dan gaan ze wat anders doen, en wordt het vaak lastig om ze later nog terug voor de klas te krijgen. Zo stroomt veel potentieel het onderwijs uit, terwijl ze, door de vergrijzing, over een paar jaar weer nodig zijn.' Overigens zijn Esther en Mick niet de enigen bij de Jan Vermeerschool die een masterstudie doen. Er zijn nog twee leerkrachten die studeren met de Lerarenbeurs. Bovendien werkt binnen de Stichting Librijn, waar de Jan Vermeerschool onder valt, nog een Vierslag-koppel. Dat zijn Eva Friebel en Mariëlle Geerling op de openbare basisschool Nicolaas Beets in Rijswijk. Zij staan wél samen voor één klas. Hiermee steekt Librijn zijn nek uit, want het bestuur moet de startende leerkrachten immers meteen een baangarantie geven. 'Dit was een bewuste keuze vanuit ons strategisch beleid', zegt algemeen directeur Bert Klompmaker.

'Belangrijk dat jonge leerkrachten behouden blijven voor het onderwijs'

Nog ruimte voor 100 koppels

Dit schooljaar zijn 130 koppels van leerkrachten op Nederlandse basisscholen begonnen aan het project Vierslagleren, dat wordt gefinancierd door het ministerie van OCW. In augustus 2015 kunnen waarschijnlijk nog eens 100 koppels aan een masterstudie beginnen. Mogelijk worden de voorwaarden enigszins aangepast. Naar verwachting is hierover in januari meer bekend. De inschrijftermijn gaat op 1 april open. Kijk op www.arbeidsmarktplatformpo.nl.

TEKST: KARIN VAN BREUGEL
BEELD: BAS GIJSELHART

Ontdekken hoe je een **computerspel** maakt

Is het moeilijk om zelf een computerspel te maken? Welnee! Dat ontdekten 300 leerlingen van groep 8 dit najaar tijdens de Codeweek. Deze actieweek vraagt aandacht voor programmeren, dé digitale vaardigheid van de 21ste eeuw.

De eerste Codeweek was 2013 op initiatief van voormalig Eurocommissaris Neelie Kroes. Een actie met duizenden activiteiten rondom programmeren. Kroes zette daarop in, want, zo zegt ze: 'Programmeren is een belangrijke vaardigheid, die uitzicht biedt op werk in een steeds sneller innoverende samenleving. In heel Europa is straks behoefte aan mensen met excellente digitale vaardigheden', stelt zij.

Dit jaar zijn het ECP (Platform voor de InformatieSamenleving) en Kennisnet de grote trekkers van de Nederlandse Codeweek geweest. In deze week maakten 12 basisscholen in 12 provincies kennis met de fijne kneepjes van het program-

'Blij dat ik hieraan mee mocht doen'

Achtstegroepers Bradley, Dylan en Lucas deden mee aan de Codeweek en dat inspireerde hen om meer computerspellen te maken, steeds groter en ingewikkelder.

Bradley: 'Tijdens de Codeweek hebben we een doolhof gemaakt. In het begin vonden we dat moeilijk, maar we probeerden aldoor nieuwe dingen uit. Toen werd het steeds leuker. Nu maken we al grote spellen en animaties. We zitten vaak met elkaar te overleggen hoe het volgende deel van ons spel eruit moet zien. Dat programmeren is echt cool om te doen. Het is zo leuk om iets te maken waar andere kinderen plezier van hebben!'
Lucas: 'Van tevoren dacht ik dat het niet zo leuk zou zijn. We hebben wel vaker dat soort lessen, maar dan moet je vooral luisteren. Dit keer konden we het grootste deel zelf doen en daardoor vond ik het wél leuk. Zonder de Codeweek was ik altijd blijven denken dat programmeren niets voor mij zou zijn. Ik ben blij dat ik hieraan mee mocht doen.'
Dylan: 'Als ik maar even de mogelijkheid heb, ga ik programmeren. Het lijkt moeilijk, maar als je het eenmaal onder de knie hebt, kun je echt mooie dingen maken. Ik denk dat ik er later wel iets mee wil doen. Ik zie mezelf al wel bij spel.nl of een ander groot bedrijf werken. Nu ben ik bezig met een spel waarin ik sombere, machteloze diertjes verander in vechters. Het is nog lang niet af, maar ik geloof dat het best wel cool wordt. Het is grappig: vroeger zeiden we tegen elkaar 'Kom, laten we een spel gaan spelen.' Nu zeggen we 'Kom, laten we een spel gaan maken!'

Roos Hilkes en Kees van der Plas: 'Ze waren direct volop aan het experimenteren.'

meren. Hiervoor kwamen ICT'ers uit het bedrijfsleven naar deze scholen toe. In Breda was dat nutsschool De Hoogakker. Kees van der Plas, beleidsmedewerker ICT bij Stichting Nutsscholen Breda, zegt: 'We weten niet hoe de toekomst zich gaat ontwikkelen, ook niet of het beroep van 'programmeur' straks nog bestaat. Maar we weten wél dat kinderen in de 21e eeuw vaardigheden nodig hebben zoals creatief denken, samenwerken en communiceren. Programmeren is een mooie manier om dat te stimuleren.'

Hippe nerds

Roos Hilkes, leerkracht van groep 8, was direct enthousiast om met haar leerlingen mee te doen. 'Ikzelf vind ICT hartstikke leuk en ik probeer mijn leerlingen daar altijd in mee te nemen. Codeweek leek mij ook voor de meiden wel wat, omdat ze hun eigen spel konden gaan maken, inclusief eventuele roze en paarse poppetjes. Daardoor was het gelijk wat minder een jongensding.'
De ICT'ers die op de programmeerochtend naar de school kwamen, bleken bovendien bepaald geen nerds. 'Ze deden het heel erg goed', zegt Hilkes. 'Ze hadden foto's van hun hippe en moderne bedrijf bij zich en gaven daarmee een kijkje achter de schermen. Ze ontkrachtten het stereotype beeld direct.'

Buiten de lijntjes

Na hun introductie en uitleg gingen de leerlingen in tweetallen aan de slag met Scratch: een visuele programmeertaal. Eerst kregen ze de opdracht om een doolhof te maken. 'De twee begeleiders liepen rond om de kinderen te helpen. Ze waren heel aanmoedigend, op een prettige manier', vertelt Hilkes.
'Je zag eigenlijk al direct enorme niveauverschillen tussen de kinderen', vult Van der Plas aan. 'Sommigen gingen heel lineair door de opdrachten heen en deden alles stap voor stap. Exact zoals het hun werd aangereikt. Anderen waren direct volop aan het experimenteren. Die voegden geluidjes toe, lieten poppetjes draaien en bewegen. Ook de kinderen die er echt gevoel voor hadden, werden door de begeleiders heel erg gestimuleerd. Ze hoefden niet binnen de lijntjes te kleuren, maar mochten zelf op onderzoek.'

Structureel maken

Tijdens de Codeweek is een aantal kinderen behoorlijk enthousiast geworden over programmeren. Zij schat in dat op dit moment ongeveer de helft van de leerlingen er nog regelmatig mee bezig is, vooral jongens. 'De meiden hebben het nog wel eventjes volgehouden, maar uiteindelijk hebben jongens hier toch wat meer affiniteit mee.' Omdat Scratch een gratis programma is en alle kinderen een eigen account hebben, kunnen ze er ook thuis mee werken. 'Dat is hartstikke leuk. Soms komen ze trots naar me toe om hun nieuwe spel te laten zien. Ze spélen geen spel meer, ze máken het', aldus Hilkes.
Op school mogen de kinderen alleen programmeren als ze klaar zijn met al hun andere werk. De Hoogakker heeft echter ook een plusklas en Roos Hilkes ziet wel mogelijkheden om het programmeren hierin een structurele plek te geven. Ze legt uit: 'Het programmeren is ook zeker iets voor meerbegaafde kinderen. Het doet een beroep op het technisch en logisch denken en op hun creativiteit. Ja, kinderen kunnen er echt alles in kwijt!'

'Ze spélen geen spel meer, ze máken het'

Codeweek

De Codeweek is een blijvertje. De organisatie wil dat er volgend jaar 100 basisscholen meedoen en het jaar daarna álle basisscholen. Kijk voor meer informatie op:
www.codeweek.nl
www.codekinderen.nl
http://scratch.mit.edu

TEKST EN BEELD: MARTIN VAN DEN BOGAERDT

Scholieren bezorgd over toegankelijkheid hoger onderwijs

Het leenstelsel voor studenten komt eraan. De Tweede Kamer is er vorige maand mee akkoord gegaan en het is vrijwel zeker dat ook de Eerste Kamer er goedkeuring aan zal verlenen. Toch gingen op 14 november nog duizenden studenten en leerlingen uit het voortgezet onderwijs naar een protest in Den Haag. Om een statement te maken.

Onder hen waren ongeveer 50 leerlingen van het Rembrandt College in Veenendaal. Geke Beckerman en Merel Wessels van de leerlingenraad van deze openbare school zijn bang dat door het leenstelsel de algemene toegankelijkheid van het hoger onderwijs in het geding komt. Ze wijzen op onderzoek van het LAKS waaruit blijkt dat één op de tien leerlingen nu niet meer gaat studeren. 'Het leenstelsel zorgt ervoor dat een student zich enorm in de schulden moet steken, soms wel voor 35.000 euro. Dat treft natuurlijk vooral studenten van wie de ouders niet zulke hoge bedragen voor de studie van hun kind kunnen betalen', aldus de meisjes.

Ze noemen het schokkend als één op de tien leerlingen straks niet meer gaat studeren. 'Je doet niet voor niets zes jaar vwo. Onze opleiding is erop gericht om te gaan studeren. Dan is het natuurlijk zonde als je dat niet meer kunt doen vanwege een torenhoge schuld. Bovendien, wij zijn opgevoed met het idee dat je geen schulden moet maken, en nu worden we daar min of meer toe gedwongen...'

Nauwelijks besef

Hoewel tientallen leerlingen uit Veenendaal naar Den Haag gingen om te protesteren, beseffen volgens Beckerman en Wessels nog maar weinig scholieren wat het leenstelsel voor hen gaat betekenen. 'De voorwaarden van de lening, die snapt niemand. Het besef dat je na je studie begint met een schuld van tienduizenden euro's dringt nog nauwelijks door. Dat vinden we zorgelijk.'

Waar ze ook bezwaren tegen hebben, is dat de regering nog vaag is over wat er met de naar schatting 1 miljard euro gaat gebeuren die vrijkomt als de basisbeurs wordt omgezet in een lening. 'De regering beweert dat met het geld de kwaliteit van het onderwijs wordt verbeterd, maar er wordt niet bij verteld hoe. Stap 1 wordt dus al gezet, maar over stap 2 is nog niet nagedacht. Wij steken ons straks in de schulden en het is nog maar de vraag waarvoor.' <

Het leenstelsel?

Als de Eerste Kamer ermee akkoord gaat, krijgen nieuwe bachelor- en masterstudenten in het volgende studiejaar te maken met het leenstelsel. De basisbeurs van ruim 100 euro per maand voor thuiswonende studenten en bijna 280 euro per maand voor uitwonenden wordt afgeschaft. In plaats daarvan komt er voor nieuwe studenten een lening, die afhankelijk van het inkomen van de ouders net als bij de huidige basisbeurs kan worden aangevuld met een extra lening. Het geleende geld wordt na de studie in een periode van maximaal 35 jaar terugbetaald tegen een 'gunstige' rente die elke vijf jaar wordt vastgesteld. Nu is die rente met 0,6 procent heel laag, maar dat kan in de toekomst dus veranderen. De OV-studentenkaart blijft in het nieuwe systeem bestaan. < Onder andere op de websites van het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) staat uitgebreide informatie over het leenstelsel: www.iso.nl (>Student) en www.lsvb.nl (>Dossiers).

Toon Geluk is bestuurder in het bijzonder primair onderwijs, bij Stichting Primair Onderwijs De Liemers.

Botsing van grondrechten

Ons onderwijslandschap is door de verzuiling behoorlijk verkaveld. Op zich is het prachtig dat we in ons land de diversiteit hebben gehonoreerd met wettelijk verankerde vrijheid van onderwijs. Begrijpelijk dat elke geloofsstroming die een school wil starten, dat doet met een beroep op artikel 23 van de Grondwet. Tegelijkertijd begint onze Grondwet met artikel 1, waarin de gelijkwaardigheid van alle burgers wordt erkend. Een botsing van grondrechten begint daar waar de inhoud van het onderwijs (vrijheid van stichting, richting en inrichting) niet strookt met artikel 1 (geen onderscheid naar sekse, ras etc.). En welk artikel heeft dan prioriteit?

In diverse media is dit thema weer hot topic. De meningen lopen ver uiteen: van 'alle onderwijs algemeen toegankelijk' (VOSABB) tot en met 'alle onderwijs bijzonder' (Jan Westert, voorzitter LVGS op het laatste congres van de ChristenUnie). Gepokt en gemazeld in het bijzonder onderwijs (rk en pc) blijf ik voorstander van artikel 23. Maar dan wel vanuit een 21e-eeuwse benadering.

Cultuur wordt soms verkocht als religie

Een te ruime toepassing van de vrijheid van onderwijs zie ik daar waar cultuur soms verkocht wordt als religie. Dat kan zich op allerlei manieren manifesteren, van kledingvoorschriften tot en met het ongelijk behandelen van jongens en meisjes. Een sterke, fundamentalistische grondslag leidt nogal eens tot exclusief denken en handelen. Een wereld in zwart-wit. En dat is volgens mij niet de bedoeling van de opvoeding.

In metaforen gedacht: in een bunker, waarin men alleen onder gelijken verkeert, wordt de ander buitengesloten. Binnen is het veilig, buiten dreigt de vijand. Daar tegenover staat het marktmodel: wie ronddwaalt op de markt en zich voortdurend voegt naar de kleur van de ander, is wel solidair, maar verliest zijn eigenheid.
Uitdaging zie ik in het oasemodel. In een oase is geen sprake van binnen of buiten: je verzamelt je met anderen rond de bron. Niemand wordt buitengesloten vanwege een afwijkende overtuiging. In een oase kun je, met behoud van je eigen identiteit, je maximaal verbinden aan de ander. Toepassing van dit model vraagt continu bezinning, afstemming, reflectie.

Alle onderwijs bijzonder of alle onderwijs openbaar?
De Onderwijswet van 1806 schreef voor dat kinderen op onze (openbare) scholen moesten worden opgevoed in de algemene christelijke en maatschappelijke deugden. Persoonlijk denk ik dat die deugdenbenadering zo slecht nog niet is. Het geeft iedere school de ruimte te bouwen aan een eigen identiteit in een open cultuur. Maximale identiteit en maximale solidariteit! Bijzonder toegankelijk!

Ook u kunt met een column in School! staan. Mail naar redactie@voo.nl. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen aan te passen of te weigeren.

TEKST: SANNE VAN DER MOST
BEELD: OBS DE BASCULE, NIEUW AMSTERDAM.

Overblijfcursus geeft **een steuntje in de rug**

Overblijfkrachten zijn negen van de tien keer zelf moeder – of vader. Ze kunnen dus al met kinderen omgaan, maar toch kan een extra steuntje in de rug soms heel nuttig zijn. De overblijfcursus van de Vereniging Openbaar Onderwijs geeft ze dat.

Hoewel overblijfkracht Linda Schmitt van openbare basisschool de Bascule in Nieuw Amsterdam haar werk over het algemeen hartstikke leuk vindt, zitten er soms kinderen tussen met wie ze geen raad weet. Drukke, aanwezige kinderen, die continu aandacht vragen. Kinderen die continu met hun mening klaarstaan en die overal bovenuit schreeuwen. Soms dacht ze wel eens: 'Hopelijk zit dat drukke kind vandaag aan een andere tafel en heb ik een rustige middag.' Tot voor kort was hopen dat een collega het vandaag zou doen en zij zich op de andere kinderen kon richten, voor Schmitt de enige oplossing. Tot ze de overblijfcursus van de Vereniging Openbaar Onderwijs volgde.

'Ik kwam erachter dat ik dat soort kinderen niet moet proberen af te remmen maar juist met ze in gesprek moet gaan. Gewoon een gezellig praatje maken, vragen hoe het met ze gaat en wat ze vandaag hebben gedaan.' Het werkt en inmiddels vindt Schmitt het juist gezellig om het drukke kind in haar groepje te hebben. Ze past het advies nu ook toe op andere herrieschoppers. Schmitt: 'Er is een jongetje bij ons op school, dat altijd tegen alle regels aantrapt. Hij is altijd te laat, doet precies het tegenovergestelde van wat wij vragen, alles om aandacht te krijgen. Met hem ben ik laatst een persoonlijk gesprekje aangegaan en toen bleek dat hij eigenlijk hartstikke lief en gevoelig is. Geweldig toch? Dankzij de cursus ben ik daar dus achter gekomen.'

'Als de overblijf gezellig is, merk je dat later in de klas'

Toverwoord

Waar de een moeite heeft met drukke kinderen, heeft een andere overblijfkracht juist met de stille teruggetrokken leerlingen een probleem. Ook daar geldt: 'praat met ze'. Communicatie is het toverwoord. 'Een van de modules tijdens de training is er zelfs helemaal op gericht', vertelt VOO-trainer Kees Rosier. Andere modules gaan over het creëren van een positieve sfeer en het omgaan met lastig gedrag. 'In feite ligt het allemaal in elkaars verlengde,' vervolgt Rosier. 'Contact maken met de kinderen is het allerbelangrijkst. Investeer in alle kinderen, ook in de lastige. Dat vinden overblijfkrachten vaak moeilijk. Neem daar bewust de tijd voor en doe het ook preventief. Je zult zien dat het dan beter gaat. Het is nog steeds geen garantie, maar de kans wordt wel groter dat het goed gaat.'

Eyeopeners

Hoe werkt dat dan in de praktijk? Tijdens de cursus geeft Rosier de deelnemers een aantal praktische handvatten waar ze mee verder kunnen. De 'ik-boodschap' is een heel belangrijke. 'Zeg niet tegen een kind dat hij of zij vervelend is, maar vertel dat jij het niet prettig vindt als hij of zij zich zo gedraagt. Het is een totaal

'Alles draait om communicatie'

andere insteek en het werkt beter. Net als het gebruik van sommige woorden. Als je kinderen aanspreekt op het feit dat ze 'altijd' vervelend zijn of 'nooit' eens luisteren, dan werkt dat averechts. Probeer dat soort woorden dus te vermijden. Nog zoiets: positieve dingen groot maken en negatieve dingen klein maken. Rosier: 'Als je een kind tot de orde wilt roepen of hem ergens op wilt aanspreken, doe dat dan niet in de groep. Neem het kind liever apart en ga even in gesprek. Op die manier maak je negatieve dingen kleiner en dat werkt. Het is veel beter voor de relatie met het kind en voor de sfeer in de groep. Positieve dingen moet je juist groter maken. Zeg eens wat vaker: 'goh, wat is het hier gezellig' of 'wat heb je dat goed gedaan'. Dan is een kind sneller bereid de volgende keer weer iets goed te doen.' Misschien zijn het open deuren, en veel mensen weten waarschijnlijk wel dat het zo werkt, maar het ook toepassen is een tweede.'

Tijdens de training laat Rosier de overblijfkrachten het verschil aan de hand van rollenspellen ook daadwerkelijk ervaren. 'En dan blijken het toch vaak eyeopeners te zijn. En die geven net dat beetje extra zelfvertrouwen. Ze doen het al heel goed, en dat vertel ik ze ook, maar dankzij deze tips hebben ze net wat meer handvatten.'

Zelfverzekerder

Op OBS De Bascule in het Drenthse Nieuw Amsterdam, de school waar Linda werkt, zijn ze in elk geval erg enthousiast over de cursus. 'Geschoolde krachten zijn een meerwaarde', zegt adjunct-directeur Jacqueline Grupstra. 'Iedere nieuwe overblijfkracht die bij ons aan de slag gaat, volgt de cursus. Het is een extra aanvulling op wat ze al weten en kunnen als ouder. Het is fijn als ze net wat meer kennis hebben en weten hoe ze het best met kinderen kunnen omgaan. Ook met de wat moeilijkere kinderen. Dankzij de cursus staan de overblijfkrachten wat meer probleemoplossend in hun werk. Ik merk ook dat de krachten wat rustiger en zelfverzekerder zijn na de cursus. Ze weten beter hoe ze de kinderen moeten benaderen en hoe ze actief voor een gezellige sfeer in de groep kunnen zorgen. Dat is heel belangrijk. Juist tijdens het overblijven. Dat is toch een rustmoment op de dag. Andere kinderen eten thuis een boterham en kijken even tv. Die ontspanning moeten ze tijdens het overblijven ook kunnen krijgen. Als de overblijf gezellig is, merk je dat ook weer later in de klas. De kinderen zijn dan een stuk rustiger en kunnen er weer tegenaan.' <

Informatie

Meer informatie over de overblijfcursus van VOO op www.voo.nl > scholen.

TEKST EN BEELD: SANNE VAN DER MOST

Nieuwbouw Liemers College:
Giga van buiten, kleinschalig van binnen

Een grote vierkante doos met een kleinere doos bovenop, ondersteund door rechte en diagonale palen, en een statige entree met een enorme trap. Het lijkt haast wel of er een ruimteschip in het groene Zevenaarse landschap is neergestreken. De nieuwbouw van het Liemers College is behoorlijk indrukwekkend.

Groot en ruim opgezet, maar toch individueel van karakter. Het nieuwe Liemers College voor de bovenbouw van het vmbo is gebouwd op het onderwijsconcept van de toekomst. Klassikale ruimtes maar ook werkplekken en leerpleinen. 'Ons gebouw loopt vooruit op die ontwikkeling', zegt locatiedirecteur Ad Reichard. Samen met de andere locatiedirecteur Carlo Kok heeft hij in samenspraak met personeelsleden en leerlingen uitgebreid meegedacht over de binnen- en buitenkant van het nieuwe schoolgebouw. Zowel bij de architect- als materiaalkeuze als bij de inrichting en de kleuren. Wat resulteerde in een behoorlijk duurzaam gebouw met veel metaal, glas en beton in de kleuren wit, groen en paars. Maar ook met cartoonachtige illustraties met eigentijdse boodschappen op de lockers, in de toiletten en op veel plekken waar leerlingen vertoeven. 'Het voelt echt als onze school', zegt Kok. 'Als ons kindje zou je kunnen zeggen.'

Kleinere ruimtes zijn zo ingericht dat ze een huiskamergevoel geven.

Showroom

De opdracht voor architect LIAG uit Den Haag luidde: er moet een school komen waar docenten en leerlingen elkaar kunnen ontmoeten, waar ze kunnen samenwerken en waar meer ruimte is voor maatwerk en projectgericht werken. Kok: 'We zijn een school met 700 leerlingen, verdeeld over zes afdelingen waaronder Techniek, Handel en Administratie, Sport–Dienstverlening en Veiligheid en Zorg en Welzijn. Die leerlingen moeten daar allemaal terecht kunnen en tegelijkertijd een veilige plek op hun eigen afdeling krijgen waar ze de hele dag kunnen zijn. En dat is gelukt.'

'We wilden een gebouw met veel kleur, ook in het meubilair'

Verder moest het gebouw licht, ruimtelijk en kleinschalig zijn. 'Het loopoppervlak van de leerlingen hebben we proberen te beperken', vervolgt Reichard. 'Geen lange gangen, dat is ook niet nodig. De leerlingen komen binnen in een centrale ruimte en vanaf daar gaan ze naar hun eigen ruimte. De meters die we over-

hielden hebben we gestopt in de leerpleinen en de aula en in onze prachtige inpandige geluiddempende gymzaal. Met het modernste materiaal is dat echt een showroom voor het hele land. Net als de afdelingen voor zorg en techniek overigens.'

Beetje wennen

Sinds tien weken zit het Liemers College nu in het nieuwe gebouw. Voor sommige leerlingen en docenten is de nieuwe indeling nog een beetje wennen. 'De klassieke leslokalen zijn puur bedoeld voor uitleg en theorie', legt Kok uit. 'Daarom zijn er een aantal ook wat kleiner dan voorheen. Voor het uitvoeren van hun opdrachten en voor het werken aan projecten kunnen de leerlingen vervolgens naar de aangrenzende ruimtes gaan. Die zijn daar speciaal voor ingericht. Tot nu toe wordt daar overigens nog niet optimaal gebruik van gemaakt. Veel lessen vinden alsnog geheel in die klaslokalen plaats, die door hun oppervlak soms als een beetje krap worden ervaren. Het gebouw is klaar voor de toekomst, nu de didaktiek en de lesmethodes nog.' <

'Alsof je in een hip café naar de wc gaat'

Door de hele school hangen 'coole' teksten.

De entree van het gebouw met de brede trap doet een beetje Amerikaans aan.

Wolderwijs neemt **inspraak** serieus

Leerlingen, ouders en leerkrachten mochten in de Drentse gemeente De Wolden allemaal hun ideeën aanleveren voor het strategisch beleidsplan van hun scholen. Daarmee onderstreept schoolbestuur Wolderwijs zijn ambitie om een breedgedragen toekomstvisie te ontwikkelen.

Elk schoolbestuur maakt een nieuw strategisch beleidsplan voor de komende vier jaar, maar lang niet overal worden ook ouders en leerlingen daarbij betrokken. In De Wolden wel en dat toont de enorme gedrevenheid van Martijn Mulder, algemeen directeur van Wolderwijs.

Meer dan veertig ouders en leden van verschillende medezeggenschapsraden kwamen naar het onderwijscafé dat Mulder samen met zijn stafbureau voor hen organiseerde in Zuidwolde. Daar gingen zij met elkaar in gesprek over wat de school hun kinderen de komende jaren vooral zou moeten leren. Voor veel ouders blijken de ontwikkeling van sociale vaardigheden en zelfredzaamheid belangrijke doelen. Hun kind moet zichzelf staande kunnen houden in een wereld die bulkt van informatieprikkels, vaak via internet en sociale media. Ze moeten daarom op school leren om prioriteiten te stellen en de informatie op waarde in te schatten.

Volgens Martijn Mulder is de inbreng van de ouders onmisbaar. ‘Mijn bestuur ging er aanvankelijk vanuit dat ik het strategisch beleidsplan zou schrijven, waarna zij het zouden ondertekenen en de scholen vervolgens aan de slag konden. Dat plan zou natuurlijk in de kast komen te staan zonder dat iemand ernaar kijkt, dus dat leek me niet verstandig. Vier jaar geleden betrokken we wél al alle leerkrachten bij ons meerjarenplan. Daar

TEKST MICHIEL JONGEWAARD
BEELD FREDDY SCHINKEL

wilden we nu ook de ouders en leerlingen aan toevoegen. Dan ben je pas echt aan het besturen met het Rijnlands model. Met een speciale werkgroep hebben we dit voorbereid.'

Realistisch dromen

Om de inbreng van de leerkrachten en ouders te realiseren, organiseert Wolderwijs dit najaar maar liefst acht onderwijscafés. Behalve de ouders, leerkrachten en leerlingen worden ook alle stakeholders - de betrokkenen in de omgeving van Wolderwijs - uitgenodigd. Dat zijn directeuren van scholen voor voortgezet onderwijs, wethouders, de pabo en de kinderopvang. Martijn Mulder noemt dit 'gevoed worden door alle betrokkenen' en hij vindt het heel belangrijk.

'We hebben sinds een aantal jaren op iedere school van Wolderwijs een leerlingenraad. Ook zij werken mee aan onze meerjarenvisie. Er komen maar liefst veertig leerlingen naar ons toe en onder leiding van zes leerkrachten doen zij workshops waarin ze allerlei ideeën genereren die weer als input worden gebruikt. Zo moet er van alles ontstaan. Soms was er wat angst dat het tot onuitvoerbare plannen leidt. Kijk, als iedere school een vuurtoren wil hebben, snapt iedereen wel dat dat niet gaat. Maar als je een realistische droom hebt, moet je ermee aan de slag. Een van onze dromen is bijvoorbeeld dat elke school een integraal kindcentrum wordt. Dat is een heel ingewikkeld verhaal met al die verschillende cao's, maar we hebben het er wel over en we gaan het ook doen. Zo wordt de inbreng uit de onderwijscafés uiteindelijk door meer dan 200 mensen besproken en die leiden uiteindelijk tot het nieuwe strategische beleidsplan voor de komende vier jaar.'

Onderscheiden

Mulder benadrukt dat Wolderwijs zich wil onderscheiden. Tot een paar jaar geleden ging het met het Drentse onderwijs niet zo goed, zo vertelt hij. 'Er waren relatief veel zwakke scholen en ook Wolderwijs had daar last van. Maar we zijn ambitieus en willen het beste onderwijs voor elk kind. Nu leveren al onze scholen goede kwaliteit en werken ze intensief samen. Om een voorbeeld te geven: onze leerkrachten stelden vier jaar geleden voor om onderwijsteams te maken. Dat betekent dat twee scholen een gezamenlijk team kregen, met één directeur. Ze gingen samen vergaderen en ook de kinderen van die scholen gaan sindsdien elke week wel een dag of gedeelte van de dag naar de andere school toe. Uiteindelijk leidde die samenwerking op twee scholen zelfs tot een fusie, die relatief soepel verliep. Want ook de medezeggenschapsraden werkten samen en stelden zelf voor om te fuseren. Zij zagen de meerwaarde.'

Krimp

Voor de gevolgen van teruglopende leerlingenaantallen in de regio is Mulder niet bang. 'Krimp is ook een kans en in ons geval uit die zich in meer samenwerking tussen scholen. Maar het is wel zo dat wij onze kleine scholen zo lang mogelijk in stand houden, mits het financieel houdbaar is, de kwaliteit op orde is en men samenwerkt in onderwijsteams. We hebben twee fusies gehad, die heel goed zijn verlopen omdat ook leerkrachten en ouders de noodzaak zagen. Het zijn processen die je samen doorlopen om succes te boeken. Een voorbeeld: onze begroting is nu net vastgesteld, maar pas nadat we 19 stappen hadden doorlopen. Dat lijkt een enorme rompslomp. Het concept ging eerst naar de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, dan naar de directeuren en de werkgroep van het bestuur en uiteindelijk na nog een ronde heeft het bestuur het afgetikt. Zo is iedereen op de hoogte van onze financiën en iedereen weet waaraan wij geld uitgeven. Zo voelt iedereen zich serieus genomen. Op dit moment hangt ons stafbureau vol met de ideeën uit de onderwijscafés. Iedereen die heeft meegedaan, mag komen kijken!' ‹

Instemmingsrecht GMR op beleidsplannen

Regelmatig krijgt de helpdesk van de VOO vragen over het vaststellen van het strategisch beleidsplan en daarvan afgeleide jaarplannen. De regel is dat de GMR altijd met het jaarlijkse activiteitenplan moet instemmen, ook al is er ingestemd met een strategisch beleidsplan voor vier jaar. Het is gebruikelijk dat een strategisch beleidsplan elke vier jaar wordt herzien en - zoals in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) is vastgesteld - ter instemming aan de GMR wordt voorgelegd. Het jaarlijkse activiteitenplan is daarvan een afgeleide. Voor beide documenten geldt dat de GMR instemmingsrecht heeft. ‹ Meer informatie? VOO-helpdesk, 036 711 6178 (elke schooldag tussen 10 en 13 uur) of helpdesk@voo.nl of de Helpdesk van VOS/ABB, 0348-405250, helpdesk@vosabb.nl.

TEKST MICHIEL JONGEWAARD

Medezeggenschap: actuele ontwikkelingen

Versterking positie MR

Een aantal wijzigingen in de Wet medezeggenschap op scholen (WMS) moet ervoor zorgen dat de positie van medezeggenschapsorganen wordt versterkt. VOO-trainer Willem Hein Hogerzeil is in het dagelijks leven advocaat en beantwoordt een aantal vragen over de komende veranderingen.

Voor wie hebben de wetswijzigingen straks gevolgen?
'Zowel de medezeggenschapsraad als het bevoegd gezag (bestuurders, directeur-bestuurders, en toezichthouders) krijgt ermee te maken. Behalve voor de WMS worden er ook wijzigingen voorbereid van de Wet op het primair onderwijs (WPO), Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en Wet op de expertisecentra (WEC).'

Waarom worden de wetten aangepast?
'De redenen voor deze wetswijzigingen zijn onder meer het falend toezicht bij Amarantis en de evaluatie van de WMS in 2012. Aanvankelijk was toenmalig minister Van Bijsterveldt niet van plan de wet te wijzigen. Maar de Tweede Kamer heeft vorig jaar een motie aangenomen die uiteindelijk moet zorgen voor versterking van de medezeggenschap.'

Welke effecten worden met de wetswijzigingen beoogd?
'Uiteindelijk moeten de wijzigingen leiden tot betere bestuurders en toezichthouders en tot meer inspraakmogelijkheden voor medezeggenschapsraden.'

Wat gaat er veranderen?
'Medezeggenschapsraden krijgen een rechtstreeks recht op vergoeding van de kosten voor inhuur van deskundigen en rechtsbijstand en recht op vergoeding van kosten voor scholing. Daarnaast gaat de beslechting van nalevingsgeschillen straks via de Landelijke Commissie Geschillen WMS (LCG) lopen, in plaats van via de Ondernemingskamer. Dat scheelt veel geld en het komt de toegankelijkheid tot de rechtsprekende instantie ten goede. En ten slotte kan de MR voortaan de nietigheid inroepen van besluiten waarop door de MR geen instemming is verleend of die niet ter instemming zijn voorgelegd. Overigens moet de voorzitter van de LCG straks een rechter zijn, in verband met de verzwaring van deze taken.'

Wanneer gaan deze wijzigingen in?
'De wetgeving is nu nog in voorbereiding en moet nog worden goedgekeurd door de Raad van State, Tweede en Eerste Kamer, dus ik verwacht dat dit nog wel een klein jaar gaat duren.' ‹ Meer informatie? Neem contact op met de Helpdesk van VOO, 036 711 6178 of helpdesk@voo.nl, elke schooldag tussen 10.00 en 13.00 uur.

Grotere bevoegdheid (G)MR bij onderhoud

Per 1 januari 2015 wordt het schoolbestuur verantwoordelijk voor het buitenonderhoud van de schoolgebouwen. Voor de bekostiging wordt geld vanuit het gemeentefonds naar de schoolbesturen overgeheveld. De overdracht van het buitenonderhoud gaat zonder overgangsrecht of wettelijke instructies. Zowel schoolbesturen als medezeggenschapsorganen moeten dus goed opletten.

Op grond van de WMS artikel 11 onder o heeft de (G)MR een adviesbevoegdheid bij de vaststelling of wijziging van het beleid met betrekking tot het onderhoud van de school. Nu het buitenonderhoud erbij komt, zal dit tot gewijzigd beleid leiden waarover de (G)MR moet adviseren. Als het goed is, krijgt de (G)MR een adviesvoorstel voorgelegd. De (G)MR kan ook zelf in actie komen door te informeren hoe het er met het buitenonderhoud voorstaat. Bovendien kan zij ongevraagd advies uitbrengen in het geval het schoolbestuur niet met een voorstel komt of het buitenonderhoud helemaal niet ter sprake brengt. Schoolbesturen moeten daarna binnen drie maanden een inhoudelijke schriftelijke reactie op het ongevraagde advies geven. Schoolbesturen doen er verstandig aan om nog dit jaar met de gemeente te inventariseren of er sprake is van achterstallig onderhoud. Voordat de verantwoordelijkheid wordt overgeheveld, kan de gemeente nog een regeling treffen voor de betaling van de geconstateerde gebreken. De (G)MR kan dit proces bewaken. ‹

TEKST EN BEELD: MARTIN VAN DEN BOGAERDT

Scheurkalender vertelt kinderen over de oorlog

In 2015 is het 70 jaar geleden dat ons land werd bevrijd. Wat betekent de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog voor kinderen van nu? Veel, zo vertellen Jasmijn van Schalm en Sterre de Jong uit groep 7 van de openbare Burgemeester Westerbeek van Eertenschool in het Betuwedorp Varik.

Jasmijn en Sterre overhandigden eind oktober het eerste exemplaar van de scheurkalender '70 jaar Bevrijding' aan premier Mark Rutte. Ze deden dat in het Torentje in Den Haag samen met twee leerlingen van de Olaf Palmeschool in Drunen.
Het initiatief voor deze scheurkalender voor kinderen van de basisscholen ligt bij het vfonds, het nationale fonds voor vrede, vrijheid en veteranenzorg, dat de vier leerlingen had benaderd voor de officiële overhandiging van het eerste exemplaar aan de premier.
De kalender is voor leerlingen van de groepen 7 en 8 van alle basisscholen in Nederland en ook voor geschiedenisdocenten en pabo's. Elke dag wordt aandacht besteed aan een gebeurtenis die met de Tweede Wereldoorlog te maken heeft.

Soms wel eens bang

Jasmijn en Sterre verbinden de Tweede Wereldoorlog aan de strijd voor vrijheid. 'Veel mensen hebben toen gevochten en hun leven opgeofferd voor ons. Als ze dat niet hadden gedaan, zou het denk ik nu nog steeds oorlog zijn', zegt Jasmijn. 'Dan hadden we niet veel te eten en waren er ook niet veel huizen', vult Sterre aan. Zij vertelt dat er op de Burgemeester Westerbeek van Eertenschool elk jaar aandacht is voor de oorlog. 'We leren erover in de klas, met geschiedenis. Dat er allemaal mensen hebben meegevochten, wanneer het was en wanneer het is gestopt.'
Jasmijns opa woont al zijn hele leven in Varik en heeft haar eens verteld over hoe hij als kind de oorlog meemaakte. 'Toen was hij, geloof ik, zes jaar. Hij moest heel goed oppassen dat hij niet dood werd geschoten, bijvoorbeeld als ze eten gingen halen. Hij heeft mij foto's laten zien. Die zijn gemaakt door zijn ouders.' De meisjes zijn wel eens bang dat het weer oorlog kan worden. 'Vooral als ik al die beelden zie in het nieuws', zegt Sterre.

Geheim agent Bobby

Voor Jasmijn is de herinnering aan de oorlog ook persoonlijk, omdat zij (verre) familie is van de legendarische geheim agent Bobby: 'Hij was de broer van de oma van mijn moeder.' In het Oorlogs-VerzetsMuseum in Rotterdam is de zendkoffer te zien van radiotelegrafist Robert Meindert ten Broek, zoals deze verzetsman heette. Met gevaar voor eigen leven verzorgde hij tot de Bevrijding in mei 1945 vanuit Rotterdam radiocommunicatie tussen de geallieerden in Engeland en het verzet. Dat deed hij onder andere vanuit de toenmalige snoepfabriek van Jamin, waar nog elektriciteit was. Hoewel de kans om gepakt te worden groot was, wist hij uit handen van de nazi's te blijven. <

Kalender van 1 euro

De scheurkalender '70 jaar Bevrijding' kan worden besteld via de website www.primaonderwijs.nl. De kalenders kosten 1 euro per stuk. Onafhankelijk van het aantal bestelde kalenders bedragen de verzendkosten 6,95 euro.

Vereniging Openbaar Onderwijs

Hulp of advies nodig?

036-7116178

VOO helpdesk voor leden

Elke schooldag tussen 9.00 en 12.00 uur

De helpdesk van VOO geeft dagelijks advies

Voor schoolleiders, MR en ouderraad

Mail uw vraag naar helpdesk@voo.nl of bel tussen 9.00 en 12.00 uur naar 036-7116178

Penningmeester voor onze ouderraad

In onze ouderraad wil niemand de taken van de penningmeester overnemen. Kunt u ons adviseren over wat wij het beste kunnen doen?

Het is in elk geval van belang om zo snel mogelijk een penningmeester - liefst met enig financieel inzicht - aan te stellen. Doorgaans is dit iemand uit de ouderraad. U kunt er ook voor kiezen om een andere ouder uit de school te vragen dit op zich te nemen. Deze ouder kan dan wel officieel als lid van de ouderraad worden benoemd, maar hoeft bijvoorbeeld niet per se alle vergaderingen aanwezig te zijn, als dat te veel is gevraagd. Voor een ouderraad is het wel van belang om een penningmeester van binnen de school aan te stellen, temeer omdat de ouderraad als zodanig geen juridische rechtspersoon is. <

Continurooster

In verband met de invoering van een continurooster zou ik onze groep 1 en 2 het liefst maar vier dagen naar school laten gaan. Mag dat?

Ja. Het is wettelijk (WPO) toegestaan om voor groep 1 en 2 te kiezen voor vier in plaats van vijf schooldagen. Vanaf groep 3 zijn scholen verplicht om vijf schooldagen in te roosteren. Scholen moeten leerlingen minimaal 7.520 uren onderwijs in 8 jaar geven. Bovendien moeten scholen de onderwijstijd evenwichtig over de dag en het jaar verdelen. Steeds meer scholen voeren een continurooster in. Bij een continurooster kan er wel een vrije woensdagmiddag of vrijdagmiddag zijn. Een andere mogelijkheid is het vijf-gelijke-dagenmodel, waarbij alle schooldagen in een week even lang zijn. <

De clustermedezeggenschapsraad

Kunt u mij vertellen wat een clustermedezeggenschapsraad precies is?

In veel delen van het land ontstaan scholenclusters, die beogen de samenwerking tussen twee of meer scholen zodanig te stimuleren dat de onderwijskwaliteit op die scholen wordt versterkt. Motieven daarvoor zijn onder meer het gebruikmaken van elkaars mogelijkheden en kwaliteiten, de eenduidige aansturing door een meerscholendirecteur en het winst behalen uit organisatorische samenwerking. Ook op het gebied van de medezeggenschap gebeurt er veel binnen die clusters. Zo worden er clustermedezeggenschapsraden ingesteld, die de belangen van de scholen binnen dat cluster behartigen. In formele zin is dan sprake van groepsmedezeggenschapsraden, die in artikel 20 lid 2 van de WMS (Wet medezeggenschap op scholen) worden genoemd. Op verzoek van de GMR en met instemming van het bevoegd gezag kan met instemming van tweederde deel van de GMR-leden een groepsmedezeggenschapsraad worden verbonden aan een groep van scholen. De groepsmedezeggenschapsraad neemt de bevoegdheden van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad over, met uitzondering van het meerjarig financieel beleid en kwesties rond de aanstelling van personeel dat managementwerkzaamheden verricht voor meer dan één school (art. 20 lid 2 WMS). <

Naheffing vrijwilligersvergoeding

Als de ouderraad een te hoge vrijwilligersvergoeding uitbetaalt, wie moet dan de naheffing van de Belastingdienst betalen?

Aan vrijwilligers mag een vrijwilligersvergoeding worden verstrekt, maar hiervoor gelden de volgende beperkingen:

- Een vrijwilliger van 23 jaar of ouder krijgt maximaal een vergoeding van 4,50 euro per uur, met een maximum van 150 euro per maand en in totaal maximaal 1.500 euro per jaar.
- Een vrijwilliger jonger dan 23 jaar kan maximaal een vergoeding ontvangen van 2,50 euro per uur, met een maximum van 150 euro per maand en in totaal maximaal 1.500 per jaar.
- Een vrijwilliger die geen vergoeding per uur ontvangt, kan een vergoeding krijgen die niet in verhouding staat tot de omvang en het tijdsbeslag van het werk. Deze mag maximaal 150 euro per maand en totaal 1.500 euro per jaar zijn.

Indien de ouderraad vrijwilligers inzet, bijvoorbeeld voor de tussenschoolse opvang, en een vergoeding toekent die hoger is dan bovenstaande bedragen, dan dient een eventuele naheffing van de Belastingdienst door de ouderraad te worden betaald.

Gescheiden ouders

Mag een school een leerling inschrijven als zij weet dat de ouders gescheiden zijn en één van de ouders het daar niet mee eens is?

In beginsel is voor de inschrijving van een leerling op school één handtekening van één ouder voldoende. Het bevoegd gezag mag te goeder trouw op de inschrijving van één van de ouders afgaan. Dit is slechts anders wanneer u als schoolbestuur wéét dat de andere ouder het er niet mee eens is. In dat geval zult u moeten aangeven dat u de leerling niet kunt inschrijven totdat beide ouders hiermee instemmen. Dit geldt echter niet als een van de ouders niet het ouderlijk gezag heeft. Dan is de handtekening van de ouder die het ouderlijk gezag heeft, voldoende.

Het BAPO-overgangsrecht

Tot op welke moment kan een werknemer in het voortgezet onderwijs gebruik maken van het BAPO-overgangsrecht?

- Werknemers van 52 tot en met 56 jaar die op 31 juli 2014 BAPO-verlof hebben, kunnen tot maximaal 5 jaar na 1 augustus 2014 aanspraak maken op een verlofomvang van 170 klokuren tegen een eigen bijdrage van 50%. Deze overgangsregeling stopt op het moment dat de werknemer gebruik kan maken van het aanvullende verlofbudget in het kader van het levensfasebewust personeelsbeleid (57 jaar).
- Werknemers van 52 tot en met 56 jaar die op 31 juli 2014 geen gebruikmaken van BAPO-verlof, kunnen hier ook aanspraak op maken, maar dit overgangsrecht eindigt als de werknemer 57 jaar wordt.
- Werknemers van 56 jaar en ouder die op 31 juli 2014 BAPO-verlof hebben, behouden tot het einde van hun dienstverband aanspraak op een aanvullend budget van 290 uur tegen een eigen bijdrage van 50%, uitgaande van een volledige opname van BAPO-verlof. De 50 uur van het persoonlijk budget wordt ook ingezet voor de voortzetting van dit verlof, maar daarover hoeft geen eigen bijdrage te worden betaald.
- Werknemers van 56 jaar en ouder die op 31 juli 2014 nog geen BAPO-verlof hebben, kunnen nog vijf jaar gebruikmaken van het overgangsrecht. Als de werknemer het aanvullend budget gebruikt voor het levensfasebewust personeelsbeleid, vervalt deze mogelijkheid.

vos abb

Helpdesk van VOS/ABB

De Helpdesk van VOS/ABB geeft dagelijks advies en informatie aan leden. Mail uw vraag naar helpdesk@vosabb.nl of bel op de ochtenden van werkdagen naar 0348-405250.

Telefoon **0348-405250**
helpdesk@vosabb.nl

TEKST: LUCY BEKER
BEELD: PEDRO SLUITER, HANS WESTERINK E.A.

De Fundatie: blikvanger in Zwolle

De twee gebouwen van Museum de Fundatie zijn op zichzelf al het bekijken waard. Vooral het voormalige Paleis van Justitie aan de Blijmarkt in Zwolle is een blikvanger, door opmerkelijke dakopbouw in de vorm van een wolk.

Het andere gebouw – buiten Zwolle - is een echt kasteel: Het Nijenhuis in Heino, een van de best bewaard gebleven havezaten in Overijssel. Rond dit kasteel is een beeldentuin met meer dan 75 beelden.
De collectie van de Fundatie bestaat uit beeldende kunst, van de late middeleeuwen tot nu. Daarbij zijn oude meesters, internationale topstukken en Nederlandse kunst van onder anderen Mondriaan, Israëls, Toorop, Van der Leck, Appel en Lucebert.

Het oude Paleis met de opvallende wolk op het dak.

'Ik zie wat jij niet ziet'

De Fundatie heeft speciale educatieve programma's ontwikkeld om de leerlingen bij de collectie te betrekken. Een mooi voorbeeld is 'Ik zie wat jij niet ziet', voor groep 5 tot en met 8 van de basisschool. Deze leerlingen krijgen op school al de titels van de kunstwerken en gaan daarmee creatief aan de slag. Als ze de titels daarna terugzien in het museum, geeft dat veel herkenning. Met de jongste leerlingen gaan basisscholen graag naar Het Nijenhuis. Daar worden de kinderen door een 'barones' ontvangen en rondgeleid in 'haar' kasteel. Dat theatrale aspect slaat altijd aan.
Het voortgezet onderwijs kan kiezen uit verschillende museumlessen, waaronder de zaples/grand tour. Dit is een interactieve rondleiding van 30 of 60 minuten, die makkelijk is in te passen in het onderwijs. Het onderwerp kan namelijk van alles zijn, een bepaald thema of genre of een tijdelijke tentoonstelling, zoals nu in het Paleis de zeventiende-eeuwse portrettengalerij van de familie Craeyvanger (vader, moeder en acht kinderen). Deze tien doeken zijn geschilderd door onder anderen Gerard ter Borch, de belangrijkste kunstenaar uit de Zwolse geschiedenis. De portretten zijn tijdelijk – tot 30 augustus 2015 - bij elkaar in Zwolle. Normaal hangen ze in New York. < Kijk voor informatie over alle programma's op www.museumdefundatie.nl.

'Welkom in het kasteel', een theatrale museumles.

Een tour door het Paleis kan aansluiten bij een thema, genre of tijdelijke tentoonstelling.

Kasteel Het Nijenhuis.

TEKST: MR. R. BLOEMERS, ADVISEUR HELPDESK VOS/ABB.

Ontslag op staande voet **teruggedraaid**

Een leraar in het voortgezet onderwijs werd deze zomer op staande voet ontslagen na vermeend 'buitenproportioneel geweld' jegens een leerling. Dit ontslag moest worden teruggedraaid nadat niet was komen vast te staan dat inderdaad buitenproportioneel geweld was gebruikt.

De casus

De leraar was op 20 juni 2014 met leerlingen op excursie. Op de terugweg naar huis was het erg onrustig in de bus. De leraar vroeg meermalen aan de leerlingen om rustiger te doen en op de stoelen te blijven zitten. Dit maakte geen verschil en uiteindelijk heeft de leraar de leerlingen gewaarschuwd, wat ook onvoldoende resultaat opleverde. Daarop heeft de leraar de grootste rumoermaker (viermaal) gevraagd voor in de bus te gaan zitten. Dit weigerde de leerling, waarop de leraar hem voorin de bus heeft gebracht. De leerling stribbelde tegen.

De leerling was niet van plan te blijven zitten en na de leraar meerdere keren te hebben uitgescholden, ging hij terug naar achteren. De leraar heeft de leerling hierop weer naar voren gebracht. Na de busrit wilde de leraar dat de leerling de bus zou opruimen, maar daar was geen tijd meer voor. Hierop besloot de leraar dat de leerling mee moest naar een kamertje en daar blijven wachten terwijl de leraar op zoek ging naar een collega. De leerling liep echter intussen naar de aula. De leraar vond de leerling daar, pakte hem (weer) vast en bracht hem terug.
Deze aanpak was volgens de werkgever dusdanig grensoverschrijdend dat de leraar vier dagen later, na een onderzoek, op staande voet werd ontslagen.

De overweging

De uitspraak kent twee rechtsprekende instanties doordat de leraar beroep aantekende bij de Commissie van Beroep, en een kort geding aanspande bij de kantonrechter om zijn werkzaamheden te hervatten totdat de Commissie van Beroep uitspraak had gedaan. In het kort geding eiste de leraar ook doorbetaling van zijn loon. In zijn ontslagbrief staat: 'De leerling stribbelt tegen en geeft aan dat u hem niet moet knijpen' en: 'Op een gegeven moment heeft u de leerling bij zijn nek/keel gegrepen en heeft u hem hardhandig meegetrokken naar een kamer. Daarbij heeft de leerling geschreeuwd dat u hem pijn deed en hij heeft gehuild' en verder: 'De teamleider constateerde dat u de leerling zodanig hard had beetgepakt onder zijn oksels, dat uw vingerafdrukken duidelijk zichtbaar waaren'.

De werkgever heeft zich hiervoor met name gebaseerd op verschillende verklaringen van medeleerlingen. Deze vertelden dat de leraar de jongen heeft vastgegrepen bij de keel, nek of schouders en een leraar stelt zelfs dat de leerling geslagen werd. Deze verklaringen neemt de kantonrechter echter niet mee in zijn besluitvorming omdat ze niet eensluidend zijn en onder verschillende omstandigheden zijn afgenomen. Ook de jeugdige leeftijd van de eerstejaars vmbo-leerlingen telt mee. De leraar betwist dat hij de leerling bij keel, nek of shirt heeft vastgepakt en geweld te hebben gebruikt. Hij heeft de leerling enkel bij de bovenarm vastgepakt, waarbij de leerling verzet bood.

Volgens de kantonrechter is niet vast komen te staan dat de leerkracht buitenproportioneel geweld heeft gebruikt. 'De blauwe plekken bij de leerling zijn veroorzaakt door een stevige grip van de leerkracht, bedoeld om de leerling mee te laten werken, in combinatie met tegenstribbelende bewegingen van de leerling. Dit zou anders zijn geweest als er blauwe plekken waren ontstaan terwijl de leerling geen weerstand had geboden.'

De uitspraak

De kantonrechter bepaalde 2 september dat de leraar zijn werkzaamheden mag hervatten tot de Commissie van Beroep heeft besloten over het ontslag. Tot dat moment moet de school ook het loon van de leraar doorbetalen. De Commissie van Beroep heeft op 27 oktober uitspraak gedaan en daarbij de uitspraak van de kantonrechter grotendeels overgenomen. De commissie meldde nog explicieter dat het onderzoek van de werkgever niet volledig was, onder meer doordat er geen volwassen getuigen zijn gehoord. De situatie in de bus gaf geen (dringende) reden voor ontslag volgens de Commissie.

Voor de situatie op school na de busrit was zij van mening dat wel er alternatieven voorhanden waren in plaats van het fysieke handelen. Echter, ook dit fysiek optreden gaf nog geen dringende reden voor ontslag. Ook de 30-jarige ervaring van de leraar zonder voorvallen speelde een rol. De commissie oordeelde dat de werkgever niet in redelijkheid kon beslissen tot een ontslag op staande voet.

ZIE OOK: WWW.ONDERWIJSGESCHILLEN.NL/ACTUEEL/ARTIKEL/ARTICLE/338/ EN HTTP://UITSPRAKEN.RECHTSPRAAK.NL/INZIENDOCUMENT?ID=ECLI:NL:RBMNE:2014:3839

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Helpdesk van VOS/ABB, 0348-405250 van 8.30 tot 12.30 uur, of via helpdesk@vosabb.nl.

Opmerkelijk

Ook iets opmerkelijks gehoord? Mail naar: redactie@voo.nl

Mijn kind is fan-tas-tisch!

De Parental Overvaluation Scale is geschikt om te kijken in hoeverre ouders hun kind overwaarderen.

Utrechtse onderzoekers schrijven in het Amerikaanse Journal of Personality and Social Psychology over deze meetlat. Er zijn zeven stellingen aan verbonden, zoals 'Mijn kind is specialer dan andere kinderen' en 'Mijn kind is een geweldig voorbeeld'. Overwaarderende ouders schatten het IQ van hun kind te hoog in. De onderzoekers ontdekten ook dat ze claimen dat hun kind kennis heeft van dingen die helemaal niet bestaan. De onderzoekers vroegen bijvoorbeeld of hun kind bekend is met niet-bestaande locaties en historische gebeurtenissen, zoals de Groene Zee en de bestorming van Australië. <

Weg uit de polder!

De magere beloning in het Nederlandse onderwijs zat? Ga lesgeven in Saoedi-Arabië!

Een gloednieuwe BMW en een mooie bonus, het kan volgens de BBC niet op in de steenrijke oliestaat. Je moet er wel wat voor doen, want de extra's gaan alleen naar excellente leraren. Ook leerlingen die uitblinken kunnen rekenen op extra's in de vorm van een paar duizend euro. Volgens de Britse omroep wil het Saoedische ministerie van Onderwijs met deze aanpak de kwaliteit en het niveau van het onderwijs verhogen, het beroep van leraar meer status geven en leerlingen extra motiveren hun best te doen. <

Leuk zijn loont

Leerlingen die dezelfde eigenschappen en interesses hebben als hun leerkracht, vergroten daarmee de kans hoge cijfers te krijgen.

Onderzoeker Hunter Gehlbach van Harvard's Graduate School of Education benadrukt dat leerlingen niet moeten proberen om hun leraren fan van Justin Bieber te maken, want dat gaat toch niet lukken. Maar het blijkt dat ze meer eigenschappen en interesses met hun leraren delen dan ze vaak denken. En dat kunnen ze gebruiken, want aan leerlingen met wie zij zich verwant voelen, geven leraren over het algemeen hogere cijfers dan aan leerlingen die verder van hen af staan. <

Geslachtsloze wc

Moet je als transgenderleerling nu naar de jongens- of naar de meisjes-wc? Het genderneutrale toilet is de oplossing!

Het idee komt van het Gay-Straight-Alliance Netwerk van homo-organisatie COC. Dat verspreidde dit najaar speciale stickers die op genderneutrale wc-deuren konden worden geplakt. Het hangt af vanaf welke kant naar de sticker wordt gekeken of er een mannetje of een vrouwtje te zien is. Het unisekstoilet is volgens het GSA-netwerk geen apart transgendertoilet, maar een gezamenlijke wc voor man én vrouw ter verbetering van de 'transvriendelijkheid' van het Nederlandse onderwijs. Het idee is komen overwaaien uit de Verenigde Staten. <

Zeeuws meisje honkvast

Voor jonge juffen (m/v) is in krimpregio ZeeuwsVlaanderen nauwelijks werk. Maar naar België, waar de scholen staan te springen om personeel, willen ze niet...

Dat heeft te maken met hun honkvastheid. In de Volkskrant komt de 22-jarige Zeeuwe Samantha Burm uit Terneuzen aan het woord. Zij werkt op de openbare kleuter- en lagere school De Kleurenboom in Ekeren, bij Antwerpen. Ze woont daar nu ook. Burm zegt maar weinig regiogenoten te kennen die haar voorbeeld willen volgen: 'De mensen die ik ken in Zeeuws-Vlaanderen, willen blijven waar ze zijn opgegroeid. Ze willen niet weg uit hun vertrouwde omgeving. Ze gaan misschien in Breda studeren maar daarna keren ze terug. Dat is misschien de grootste hindernis: de angst voor het onbekende', aldus Burm. <